

**Ortaöğretim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin
Yöneticilerden, Öğretmenlerden, Arkadaşlarından ve Velilerden
Beklentileri**

**Secondary Schools Education Students Who Administrators,
Teachers, Friends, And Parents Expectations**

Necmi GÖKYER*

Özet

Bu çalışmanın amacı, ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin yöneticilerden, öğretmenlerden, arkadaşlarından ve velilerden beklentilerini belirlemektir. Betimsel tarama modeli kullanılarak yapılan çalışmanın evrenini 2011-2012 eğitim-öğretim yılında, Elazığ ili merkez ilçede bulunan 32 ortaöğretim okulunun, dokuzuncu, onuncu, on birinci ve on ikinci sınıflarında öğrenim gören toplam 6556 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu sınıflardan basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen 1391 öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen "ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin beklentileri" adlı anket kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre; öğrenciler, öğretmenlerinden, derslerin daha eğlenceli ve zevkli geçmesini, konuların üzerinde daha fazla durmalarını, öğrencilere daha fazla yardımcı olmalarını, öğrencilere değer vermelerini ve öğretmenlerin derslere hazırlıklı gelmelerini istemektedirler. Öğrenciler, okul yöneticilerinden, okulun çeşitli bölümlerinin (laboratuvarın, tuvaletlerin, koridor, sınıf, bahçe, kantin, spor salonu vb) daha temiz olmasını beklemektedirler. Öğrenciler, arkadaşlarından, öğretmenlerine ve arkadaşlarına karşı saygılı davranmalarını ve hırsızlık yapmamalarını istemektedir. Öğrenciler velilerden, kendilerine karşı daha anlayışlı, duyarlı olmalarını ve fazla sıkılmalarını beklemektedirler.

Anahtar Sözcük: Ortaöğretim, öğrenci, beklenti, yönetici, veli, öğretmen

Abstract

The purpose of this study, students enrolled in secondary schools administrators, teachers, friends and parents to determine the expectations. The study, having been done with descriptive scanning model, comprises a total population of 6556 students attending 9th, 10th, 11th, 12th classes in 32 high schools located at center of Elazığ in 2011-2012 academic year. Sample of the study is composed of 1391 students determined with simple random sampling method from among these classes. In collection of the data, a questionnaire titled "expectations of high school students" that is developed by the researcher has been used. According to research findings, students want from their teachers to make classes more funny and entertaining, to deal with subjects more, to help them more, to value them and to come to classes

---

* Yrd. Doç. Dr., Firat Üniversitesi

with preparation. Students want from school administrators to make various sections of the schools (sinks, WCs, corridor, class, garden, canteen, sport hall etc.) cleaner. Students want from their friends to behave respectfully towards each other and to their teachers and not to make theft. Students want from their parents to behave them more understandingly and sensitively and not to make so much pressure on them.

Keywords: High school, student, expectation, administrator, teacher

Giriş

Öğrencilerin okuldan beklentileri okulu etkileyen iç ve dış unsurlar bakımından değerlendirilebilir. Bu unsurlar; araştırmada da üzerinde durulduğu gibi yönetimden, öğretmenlerden, arkadaşlardan ve velilerden beklentiler şeklinde boyutlandırılmıştır. Alan yazın tarandığında, ortaöğretim öğrencilerinin beklentilerinin tanımlanma ve gereksinimlerinin karşılanma konusu, uzun yıllardan beri ülkemizde sorun olarak varlığını sürdürdüğü görülmektedir (Oğuzkan, 1981; Açıklan, 1985; Aklan, 1985; Karasar, 1985; Kuzgun, 1985; Oğuzkan, 1985; Sağ ve Kaya, 2011).

Türk Dil Kurumu (TDK) (1988) beklenti kavramını, “bir olgunun sonunda gerçekleşmesi beklenen şey” ya da “bireyin belli şart ve durumların alacağı biçimler veya kendisinden beklenenler konusundaki öngörüşü” olarak tanımlamaktadır. Adler (1994) de geçmişi tecrübeler ve gelecek beklentisi arasında ilişki kurarak gelecek beklentilerinin yüksekliği ya da düşüklüğünün insan davranışlarını etkileyen bir durum olduğuna dikkat çekmiştir.

Öğrencilerin okuldan beklentileri çeşitli açılardan önemli bilgiler içermektedir. Öncelikle kişilerin yaşamlarına ilişkin memnuniyet düzeyleri hakkında bilgi içerir. Bunun yanında eğitim-öğretim ve rehberlik servislerine veri sağlar. Kişilerin beklenen performansları hakkında tahminde bulunulabilmesine imkân tanır. Mevcut gelişmelerin kişilerce nasıl ve ne düzeyde algılandığı bilgisini barındırır. Dolayısıyla çeşitli zararlı alışkanlıkların, gruplaşmaların önüne geçilebilmesi noktasında önemli iş görebilir. Nitekim Gillespie, Derevensky ve Gupta (2007)’ye göre olumlu ya da olumsuz beklentilerin alkol ve madde kullanımına başlamada önemli rolü bulunmaktadır.

Uygun eylem planlarıyla desteklendiğinde gelecek beklentileri yükseltilmiş bireylerin daha yüksek performans sağlamaları yoluyla

öğrenme artışları, üretim artışları, bireysel ve kitlesel doyum gibi kazanımlar sağlanabilir. Bu açılardan bütün yaş gruplarında olduğu gibi ortaöğretim öğrencilerinin okuldan beklentilerinin belirlenmesi ve yönetilmesi sayesinde okuldan ayrılmaların, madde bağımlılığının, toplumsal çatışmaların önüne belli oranlarda geçilmesi mümkündür (Tuncer, 2011:1273).

Birey gelişim ve değişim içerisinde olan kendine özgü bir varlıktır. Bu nedenle öğrenciler birbirlerinden pek çok özellik açısından ayrılırlar. Bu farklılıklarda hem kalıtsal hem de çevresel faktörler rol oynamaktadır. Bireyler çeşitli özelliklere sahip oldukları gibi, bir bireyin sahip olduğu özelliklerde farklı derecelerde olabilir (Baymur, 1996; Özgüven, 1998; Kuzgun, 2000; Yeşilyaprak, 2004; Kabasakal, 2007). Bireyi tanıma süreci, davranışlarını belirleyen içsel ve dışsal faktörlerin tanınmasıdır (Baymur, 1996).

Ailelerin eğitime olan ilgisizlikleri, öğrencilerin motivasyon eksikliği ve ilgisizliği, okulla ilgili sorunlar, öğretmenin niteliği ile ilgili sorunlar öğrencilerin başarısızlık nedenleri arasında görülmektedir (Altun, 2009:570). Bu başarısızlık nedenleri öğrencilerin beklentilerini de engellemektedir

Okul- aile ve öğrenci, eğitim sistemlerinin en temel yapı taşlarıdır. Eğitim sistemlerinin istenilen sonucu vermesi için bu üç hal-kanın güçlü bir iletişim ve işbirliği içinde olması hayati bir önem taşımaktadır. Bu nedenle eğitim- öğretimde başarıya ulaşmak isteyen okul yönetimi anne- baba ve öğretmen ilişkisine önem vermelidir (Akbaşlı ve Kavak, 2008). Toplumsal değişim ve sosyalleşme sürecine ivme kazandıran ve yön veren bellibaşlı katalizörler ekonomi, güvenlik, aile, toplum, okul ve iletişimdir (Kağıtçıbaşı 2008: 32). Öğrencilerin okul yönetimi, öğretmenler, arkadaşları ve aileleriyle kuracakları iletişimin sağlıklı olması, onların okula karşı olumlu tutum geliştirmelerine ve beklentilerine yönelik algılarının değişmesine neden olabilir.

Eğitim örgütleri beklentileri, değerleri ve ihtiyaçları farklı olan birçok toplumsal grup tarafından kuşatılmıştır. Eğitim kurumları, yapıları ve işlevleri gereği çevrelerini etkileyen örgütler olduğu kadar aynı zamanda çevrelerinden etkilenen örgütlerdir. Bu nedenle, eğitim süreci sadece okul binasında gerçekleşen bir süreç niteliğinde değildir (Bayrakdar, 2006). Okulların en fazla etkilediği ve etkilendiği toplumsal çevre unsurunun, öğrenci aileleri olduğu söylenebilir. Eğitim

sistemini oluşturan ve devamlılığını sağlayan öğelerin en önemlileri kuşkusuz öğretmen, öğrenci ve veli öğeleridir. Eğitim sisteminin başarılı olması bu üç öğenin ortak amaçlar doğrultusunda sürekli işbirliği içerisinde olmasına bağlıdır (Özyürek, 1983). Okul yönetiminin de bu üç öğenin işleminde etkin bir role sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Öğretmenlerle aileler arasındaki iletişimi güçlendirmeye yönelik çalışmalar, öğrencilerin okul başarısını yükseltebileceği gibi okulda disiplin sorunlarının yaşanmasını da engelleyebilir (Aslanargun, 2007, s.125). Okullar aynı zamanda eğitimdeki ve sosyal yaşamdaki gelişmeler doğrultusunda, değişen ihtiyaç ve taleplere cevap vermek zorundadır. Okullar değişen ihtiyaçlara cevap verebildiği ölçüde, etkili ve sürekli gelişen örgütler olabilir (Balkar, 2009:106).

Okullar, öğrencilere akademik bilginin ve mesleki becerinin yanı sıra sosyal sorumlulukların, toleransın, oto kontrolün ve diğer bireylere saygının da kazandırıldığı kurumlardır (Leach F, 2003). Öğrenci için özellikle ergenlik döneminde okul, ergenlerin hayatının odağında yer alır. Okuldaki arkadaşlarla ve öğretmenlerle kurulan ilişki, akademik başarı, okuldaki sosyal etkinlikler, spor etkinliklerinde üstlenilen roller ve alınan pekiştireçler ergenlerin kimliğinin oluşumunda ve benlik saygısı duygusunda önemli bir yer sahiptir (Yavuzer, 1999).

Öğretmenlerin öğrenciyle geçirdikleri uzun zaman dilimi, öğretmene öğrenciyi daha yakından izleme şansı sunmaktadır. Böylece, öğretmen öğrencinin eğitimsel, mesleki, kişisel ve sosyal problemlerini daha yakından izleme ve yardımcı olma şansına sahiptir (Yeşilyaprak, 2003)

Öğrencilerin kendilerini okullarının bir parçası olarak görmeleri, büyük ölçüde okulda verilen eğitim, okul yönetiminin anlayışı ve öğretmenlerine duyulan memnuniyete bağlıdır. Nitekim Beekhoven ve Dekkers (2005); okul, öğrenci ve ebeveynler arasındaki ilişkiler ne kadar sorunsuz şekilde sürüyorsa, öğrencinin okuldaki uzaklaşma ihtimalinin o ölçüde azaldığını saptamıştır. Bu sonuca göre, öğrencilerin okuldaki beklentilerinin karşılandığı söylemek de mümkündür. Eğitim sistemlerinin temelini oluşturan okullarda öğrenci beklentileri ve bu beklentilerin gerçekleşme düzeyi, eğitsel amaçların gerçekleşmesinde önemli bir faktördür.

Öğrenci beklentilerinin karşılanması anlamında dikkat çeken diğer bir nokta okulların gelişmesi ve kendini yenilemesidir. Değişen dünyada, kendini yenilemeyen okulların öğrenci beklentilerine cevap vermesi beklenemez. Okulların gelişmesi, işgörenlerin karar sürecine katılımı, ortak amaç ve hedeflere dayalı olarak bireylerin kendi kendilerini yönetimi ve kontrolü olarak tanımlanmaktadır (Balcı, 2000: 2). Okulda bulunan tüm bireylerin okulun ortak amaçları etrafında toplanması ve o yönde çalışması okulun değişimi ve gelişimi açısından önemlidir. Değişen ve kendini sürekli yenileyen okulların, öğrencilerinin beklentilerine cevap verme oranlarının yüksek olması beklenir. Öğrenci beklentilerine cevap vermek öğretmenler için önem taşımaktadır. Öğrencilerinin beklenti ve ihtiyaçlarına göre öğretim programını hazırlayan, öğrencileri ile sürekli iletişim halinde bulunan, bireysel farklılıkları göz önüne alan, öğrenci beklentilerine göre etkinlikler düzenleyen öğretmenlerin başarı oranının yükselmesi beklenir (Demirtaş ve Kahveci, 2010: 2152).

Anne-babaların çocuklara göstermiş oldukları olumlu ya da olumsuz tepkiler, çocuğun kişiliğinin gelişmesinde önemli rol oynar. Sözleri önemsenmeyen, fikrini belirtmesine izin verilmeyen ya da belirtildiği zaman sürekli eleştirilen çocuk; içine kapanık, güvensiz, huysuz vesaldırgan olabilir. Bunun karşıtı olarak söyledikleri önemsenmeyen, düşüncelerini belirtmesine izin verilen ve düşüncesi çok geçerli olmasa da eleştirilmeyen çocuk ise daha sosyal ve sağlıklı bir kişilik geliştirir. (Stephan ve Finlay 1999: 729-747, Aral ve ark. 2001: 26).

Karşılıklı anlayış arkadaş ilişkilerinin düzenlenmesinde önemlidir. Karşısındakini anlama düzeyi yüksek olan çocuklar, paylaşma, işbirliği, yardım etme gibi prososyal davranışları göstermede, anlayış düzeyi düşük olan çocuklara göre daha fazla eğimlidirler. Düşük sosyal beceri sergileyen çocuklar, aynı zamanda arkadaşları tarafından reddedilmekte, okuldan ayrılma riskleri daha fazla olabilmektedir. Roberts ve Strayer 1996: 449-470).

Öğrenci beklentilerine cevap vermek öğretmenler için önem taşımaktadır. Öğrencilerinin beklenti ve ihtiyaçlarına göre öğretim programını hazırlayan, öğrencileri ile sürekli iletişim halinde bulunan, bireysel farklılıkları göz önüne alan, öğrenci beklentilerine göre etkinlikler düzenleyen öğretmenlerin başarı oranının yükselmesi beklenir (Demirtaş ve Kahveci, 2010:2153).

Bu çalışmanın amacı öğrencilerin okuldan beklentilerini belirlemek ve sonuçlar doğrultusunda da okulu etkileyen öğelerle ilgili önerilerde bulunmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin yöneticilerden, öğretmenlerden, arkadaşlarından ve velilerden beklentilerini belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin;
  - a) Okul yöneticilerinden beklentileri,
  - b) Öğretmenlerden beklentileri,
  - c) Arkadaşlarından beklentileri,
  - d) Velilerden beklentileri nelerdir?
2. Ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin beklentileri boyutlara göre farklılık göstermekte midir?
3. Ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin beklentileri;
  - cinsiyet,
  - okul türü,
  - sınıf,
  - evlerinde kendilerine ait bir odanın olup olmadığı,
  - babanın ve annenin eğitim düzeyi,
  - babanın ve annenin mesleği,
  - ailenin gelir miktarı değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin yöneticilerden, öğretmenlerden, arkadaşlarından ve velilerden beklentilerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar (Karasar, 1991:77).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Elazığ ili merkez ilçede bulunan 32 resmi ortaöğretim okulunda öğrenim gören 6556 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, belirlenirken tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme, evrendeki alt grupların belirlenip bunların evren büyüklüğü içindeki oranlarıyla örnekleme temsili edilmelerini sağlamayı amaçlayan bir örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk, 2009:85). Okul türü değişkenine göre evren içinde homojen alt gruplar belirlenmiştir. Okul türüne göre sekiz alt grup yani tabaka belirlenmiştir. Daha sonra her bir tabaka için liste oluşturulmuştur. Sonra her bir tabaka için örneklem büyüklüğü kadar birim ayrı ayrı seçilmiştir. Bu aşamada her tabaka için basit seçkisiz örnekleme yöntemi uygulanmıştır. Bütün okul türlerinin aynı oranda olmasına dikkat edilmiştir. Okul türlerine göre ve bu okul türlerinin evrendeki sayısına göre belirlenen 13 okulda öğrenim gören 1391 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde Anderson'ın (1990), örneklem büyüklüğü belirleme formülü kullanılmış (Akt: Balcı, 2009:92) ve çizelgede 50.000 kişinin bulunduğu evrende .05 tolerans düzeyine göre, 381 kişi olması gerektiği belirtilmiştir. Araştırmanın örneklemini 1391/6556 (21,21%) öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından alan yazın taraması yapılarak geliştirilen veri toplama aracı ile toplanmıştır. Anket, değişik uzman görüşleri sonucunda son hali verilerek uygulanmıştır. Anket; ortalamaya göre beklenti düzeyleri; 1.00-1.80, “Hiç katılmıyorum” (1), 1.81-2.60, “Katılmıyorum” (2), 2.61-3.40, “Kısmen katılıyorum” (3), 3.41-4.20, “Katılıyorum” (4), 4.21-5.00, “Tamamen katılıyorum” (5) şeklinde cevaplanan 41 likert tipi maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin aralıkları $5-1=4$, $4/5=.80$ 'dir. Araştırmada hata payı .05 olarak alınmıştır. Ankette 41 madde vardır. Anket; “Okul Yöneticilerinden Beklentiler”, “Öğretmenlerden beklentiler”, “Arkadaşlarından Beklentiler”, “Velilerden Beklentiler”, olmak üzere dört boyuttan oluşmaktadır. Anket, 207 öğrenciye uygulanmış ve ön uygulamadan sonra geçerlik ve güvenirlik analizi yapılmıştır. Yapılan ilk faktör analizi sonucunda 41 maddeden faktör yükü .35'in altında olan

11 madde ölçekten çıkartılmıştır.Yapılan ikinci işlemde yine aynı oranın altında kalan 4 madde ölçekten atılmıştır.Daha sonra aynı işlemler üçüncü kez tekrar edilmiş ve kalan 26 madde dört faktörden oluşan bir ölçek biçiminde yapılmıştır. Döndürülmüş faktör yük değerlerinin 0.38 ile 0.61 arasında değiştiği saptanmıştır. Faktör analizi, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir (Büyüköztürk, 2009:123).Verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığı KMO ve Barlett testleri ile sınanmıştır. Verilerin KMO değeri ,921, Bartlett's değeri 9766.9402, df:253, p=.000'dır. Bu sonuçlara göre verilerin faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiştir. Faktör analizine göre ölçek dört boyutludur.Yöneticilerden beklentiler boyutunda sekiz madde bulunmaktadır ve bu boyuta ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .62'dir.Öğretmenlerden beklentiler boyutunda altı madde bulunmaktadır ve bu boyuta ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .75'tir.Arkadaşlarından beklentilerboyutunda altı madde bulunmaktadır ve bu boyuta ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .81'dir.Velilerden beklentiler boyutunda altı madde bulunmaktadır ve bu boyuta ait Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .74'tür.Ölçeğin tamamının açıkladığı toplam varyans, %50,619 Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise .87'dir.

Geliştirilen ölçek iki bölümden oluşmaktadır.Birinci bölümde çalışmaya katılan öğrencilere ait kişisel bilgileri belirlemek için dokuz soru, ikinci bölümde ise öğrencilerin okuldan beklentilerini ölçmek için 41 madde yer almaktadır.Veriler, paket program kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sorularının analizinde, öğrencilerin okuldan beklentilerini belirlemek amacıyla frekans ve yüzdeler, aritmetik ortalamalar ve standart sapmaların yanı sıra farkı belirlemek için t testi ve Varyans Analizi (One-way ANOVA) yapılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırma bulgularına ilişkin elde edilen veriler, alt problemlere göre tablolaştırılmış ve yorumlanarak verilmiştir.

Öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Cinsiyet N=1391	f	%	Okulunuzun türü	f	%
Kadın	663	47,7	Anadolu Lisesi	308	22,1
Erkek	728	52,3	Genel Lise	156	11,2
Sınıfınız			Anadolu İmam Hatip Lisesi	152	10,9
9. Sınıf	610	43,9	Anadolu Meslek Lisesi	220	15,8
10. Sınıf	337	24,2	Anadolu Teknik Lise	161	11,6
11. Sınıf	221	15,9	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	91	6,5
12. Sınıf	223	16,0	Fen Lisesi	139	10,0
Evinizde size ait oda var mı?			Sosyal Bilimler Lisesi	164	11,8
Var	1032	74,2			
Yok	359	25,8			

Babanızın eğitim düzeyi N=1391	%	f	Annelerinizin eğitim düzeyi	%	f
Okur yazar değil	184	13,2	Okur yazar değil	432	31,1
İlkokul	292	21,0	İlkokul	402	28,9
Ortaokul	171	12,3	Ortaokul	150	10,8
İlköğretim	216	15,5	İlköğretim	168	12,1
Lise	223	16,0	Lise	112	8,1
Ön lisans	120	8,6	Ön lisans	46	3,3
Lisans	108	7,8	Lisans	48	3,5
Yüksek Lisans	54	3,9	Yüksek Lisans	25	1,8
Doktora	23	1,7	Doktora	8	,6

Babanızın mesleği N=1391	f	%	Annelerinizin mesleği	f	%	Ailenizin aylık geliri	f	%
Çalışmıyor	109	7,8	Çalışmıyor	1179	84,8	0-650 TL	256	18,4
Öğretmen	120	8,6	Öğretmen	58	4,2	651-1000 TL	355	25,5
Öğretim elemanı	102	7,3	Öğretim elemanı	31	2,2	1001-1500 TL	278	20,0
Memur	257	18,5	Memur	44	3,2	1501-2000 TL	226	16,2
İşçi	294	21,1	İşçi	25	1,8	2001-2500 TL	112	8,1
Esnaf	211	15,2	Esnaf	14	1,0	2501 ve üstü TL	164	11,8
Çiftçi	86	6,2	Çiftçi	16	1,2			
Şoför	86	6,2	Şoför	11	,8			
Diğer	126	9,1	Diğer	13	,9			

Tablo 1’de de görüldüğü gibi; öğrencilerin %47,7’si kadın, %52,3’ü erkektir. Öğrencilerin %22,1’i Anadolu lisesinde, %6,5’i Anadolu güzel sanatlar lisesinde, öğrenim görmektedirler.

Öğrencilerin %43,9’u dokuzuncu sınıfta, %24,2’si onuncu sınıfta, %15,9’u on birinci sınıfta ve %16’sı da on ikinci sınıftadır. Öğrencilerin %74,2’sinin evinde kendisine ait odası varken, %25,8’inin yoktur. Öğrencilerin babalarının %13,2’si okur-yazar değildir, Annelerinin ise; %31,1’si okur-yazar değildir.

Öğrencilerin %7,8’inin babasının çalışmadığı, öğrencilerin %84,8’inin annesinin çalışmadığı, öğrencilerin %18,4’ünün ailesinin aylık gelirinin 0-650 TL olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin okuldan beklentilerine ilişkin ölçeğin madde ve faktör yükleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin okuldan beklentilerine ilişkin Ölçeğin Maddeleri ve Faktör Yükleri

Boyut 1: A. Okul Yöneticilerinden Beklentiler	Faktör Yüğü	$\bar{x}$	SS
1. Daha disiplinli bir okulda eğitim almak istiyorum	,387	2,99	1,57
3. Ders esnasında duyuru yapılmamasını ya da belge imzalatılmamasını istiyorum.	,468	3,06	1,61
4. Öğrencilere şiddette (dövmemelerini, aşağılamalarını, hakaret etmemelerini) bulunmalarını istiyorum.	,488	4,32	1,24
8. Öğrenciler, derslerinden geri kaldığı için, nöbetçi yapılmamasını istiyorum.	,485	3,24	1,68
9. Okul kütüphanesindeki kaynakların artırılmasını ve düzenlenmesini istiyorum.	,395	4,30	1,12
12. Okulun çeşitli bölümlerinin daha temiz olmasını istiyorum (lavaboların, tuvaletlerin, koridor, sınıf, bahçe, kantin, spor salonu vb)	,409	4,51	,98
13. Daha fazla deneme sınavının yapılmasını istiyorum.	,381	3,58	1,53
16. Sınıflarda teknolojik araçların (akıllı tahta, akıllı projeksiyon cihazı, bilgisayar) kullanılmasını istiyorum	,389	4,58	,93

Birinci boyutun Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .62’dir.

Öğrencilerin, “okul yöneticilerinden beklentiler” boyutundaki 1. 3. ve 8. maddelere ($\bar{x}=2,99-3,24$), yönelik beklentileri “kısmen katılıyorum” düzeyinde iken, 13. maddeye ($\bar{x}=3,58$) yönelik beklentilerinin “katılıyorum” düzeyinde olduğu, 4. 9. 12. ve 16. maddelere

$\bar{x}=4,30-4,58$ yönelik beklentilerinin ise “tamamen katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir.

Boyut 2: Öğretmenlerden Beklentiler (Tablo 2'nin devamı)			
18. Derslerin daha eğlenceli ve zevkli geçmesini istiyorum.	,447	4,62	,85
19. Öğrencilere şiddette (dövmemelerini, aşağılamalarını, hakaret etmemelerini) bulunmalarını istiyorum.	,502	4,42	1,14
20 Sınıfta disiplini sağlamalarını istiyorum.	,448	3,96	1,33
21. Konuların üzerinde daha fazla durmalarını ve öğrencilere daha fazla yardımcı olmalarını istiyorum.	,436	4,45	1,01
23. Öğrencilere değer vermelerini istiyorum.	,586	4,55	,94
24. Öğretmenlerin derslere hazırlıklı gelmelerini istiyorum.	,420	4,34	1,13
İkinci boyutun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .75 'tir.			

Öğrencilerin, “Öğretmenlerden beklentiler” boyutundaki;20.maddeye($\bar{x}=3,96$) yönelik beklentileri “katılıyorum” düzeyinde iken, 18. 19. 21. 23. ve 24. maddelere ($\bar{x}=4,34-4,62$),yönelik beklentileri “tamamen katılıyorum” düzeyindedir.

Boyut 3:Arkadaşlarından Beklentiler (Tablo 2'nin devamı)			
28. Zorbalık (kavgacı olmamalarını, ad takmamalarını, alay etmemelerini, küfür etmemelerini) yapmalarını istiyorum.	,421	4,31	1,24
29. Derslerde konuşmamalarını ve sessiz olmalarını istiyorum	,526	4,22	1,23
30. Çevreyi temiz tutmalarını istiyorum.	,610	4,44	1,04
31. Öğretmenlerine ve arkadaşlarına karşı saygılı davranmalarını istiyorum.	,578	4,48	1,02
32. Arkadaşların hırsızlık yapmalarını istiyorum.	,456	4,55	1,04
33. Derslere hazırlıklı gelmelerini istiyorum.	,525	4,14	1,26
Üçüncü boyutun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .81 'dir			

Öğrencilerin “Arkadaşlarından beklentiler” boyutundaki 33.maddeye($\bar{x}=4,14$) yönelik beklentileri “katılıyorum” düzeyinde iken, diğer bütün maddelere ($\bar{x}=4,22-4,55$) yönelik beklentileri “tamamen katılıyorum” düzeyindedir.

Boyut 4:Velilerden Beklentiler(Tablo 2'nin devamı)

34. Dershaneye gitmek istiyorum.	,458	3,13	1,67
36. Bilgisayar almalarını ve internet bağlantılarını istiyorum.	,551	3,67	1,63
37. Ayrı odanın olmasını istiyorum.	,570	3,75	1,64
38. Okula gidip derslerimle ilgili durumumu daha fazla sormalarını istiyorum.	,586	3,09	1,64
40. Bana karşı daha anlayışlı, duyarlı olmalarını ve fazla sıkılmalarını istiyorum.	,491	4,33	1,22
41. Evde derslerle daha fazla ilgilenmelerini istiyorum.	,537	3,54	1,56

Dördüncü boyutun Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .74 'tür.

KMO değeri: ,921 Bartlett değeri: 9766.9402 df: 253
p=.000'dır.

Ölçeğin toplam varyansı: 50,619, Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise .87'dir.

Öğrencilerin,“Velilerden beklentiler” boyutundaki 34.ve 38. maddelere yönelik beklentileri “kısmen katılıyorum” düzeyinde iken, 36. 37. ve 41. maddelere yönelik beklentileri “katılıyorum” düzeyinde, 40. maddeye yönelik beklentileri ise “tamamen katılıyorum” düzeyindedir.

Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Öğrencilerin okuldan beklentilerine ilişkin aritmetik ortalama ve standart sapma sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3.Öğrencilerin Okuldan Beklentiler Boyutlara İlişkin Analiz Sonuçları

BOYUTLAR	$\bar{x}$	SS
1. Okul Yöneticilerinden Beklentiler	3,82	,71
2. Öğretmenlerden Beklentiler	4,39	,72
3. Arkadaşlarından Beklentiler	4,36	,82
4. Velilerden Beklentiler	3,59	1,04

Araştırma sonucunda öğrencilerin, boyutlar temelinde okuldan beklentilerinin fazla “öğretmenlerden beklentiler” ($\bar{x}=4,39$) ve “arkadaşlarından beklentiler” ($\bar{x}=4,36$; “tamamen katılıyorum” boyutlarında olduğu görülmektedir. Bunları sırasıyla “okul yöneticilerinden beklentiler” ($\bar{x}=3,82$) ve“velilerden beklentiler” ($\bar{x}=3,59$; “katılıyorum”) boyutları takip etmektedir.

Tablo 4.Öğrencilerin Beklentilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığına İlişkin t- Testi Sonuçları

BOYUTLAR	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	Levene	p	t	P
1. Okul Yöneticilerinden Beklentiler	Kadın	663	4,09	,58	7,166	,008*	3,218	,001
	Erkek	728	3,98	,67	MWU=2159.09.0	P=,001		
2. Öğretmenlerden Beklentiler	Kadın	663	4,47	,65	17,796	,000*	5,437	,000
	Erkek	728	4,26	,76	MWU=203288,00	P=,000		
3. Arkadaşlarından Beklentiler	Kadın	663	4,47	,70	45,234	,000*	6,104	,000
	Erkek	728	4,21	,87	MWU=204408.0	P=,000		
4. Velilerden Beklentiler	Kadın	663	3,78	,92	3,391	,066	3,675	,000
	Erkek	728	3,60	,96	MWU=215453.0	P=,001		

P<0.05

Tablo 4’te görüldüğü gibi yapılan Levene testi sonucunda öğrencilerin okuldan beklentileri, üç boyutta(yönetici, öğretmen ve arkadaş) cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır.Bu farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla (dağılımın homojen olmadığı boyutlar için) Mann Whitney-U Testi yapılmıştır. Mann Whitney U testi, iki ilişkisiz örneklemden elde edilen puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini test eder (Büyüköztürk, 2009:155). Mann-Whitney U testi ile her iki cinsiyet grubuna ait sıra ortalamaları hesaplanmıştır. “Okul yöneticilerinden beklentiler” boyutunda, erkek öğrencilerin görüşlerinin (sıra ort.=661,08) düzeyi, kadın öğrencilerin görüşlerinin (sıra ort.=734,35) düzeyinden; “öğretmenlerden beklentiler” boyutunda, erkek öğrencilerin görüşlerinin (sıra ort.=643,74) düzeyi, kadın öğrencilerin görüşlerinin (sıra ort.=753,38) düzeyinden; “arkadaşlarından beklentiler” boyutunda, erkek öğrencilerin görüşlerinin (sıra ort.=645,28) düzeyi, kadın öğrencilerin görüşlerinin (sıra ort.=751,69) düzeyinden; velilerden beklentiler” boyutunda ise, erkek öğrencilerin görüşlerinin (sıra ort.=660,45) düzeyi, kadın öğrencilerin görüşlerinin (sıra ort.=735,03) düzeyinden daha düşüktür. Dört boyutta da erkek öğrencilerin okuldan beklentileri kadın öğrencilere göre daha düşüktür.

Öğrencilerin beklentilerinin boyutlar temelinde,“evinizde size ait bir oda var mı?” değişkenine ilişkin t- testi sonuçlarına göre öğrencil-

erin okuldan beklentileri, hiç bir boyutta anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Beklentilerinin Sınıf Değişkenine Göre Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

BOYUTLAR	SINIFLAR N=1391	$\bar{X}$	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.	
1. Okul Yöneticilerinden Beklentiler	9. Sınıf	610	4,41	Gruplar Arası	3,235	3	1,078,511
	10. Sınıf	337	4,38	Grup. İçi	709,310	1387	
	11. Sınıf	221	4,36	Toplam	712,545	1390	
	12. Sınıf	223	4,19	Levene: ,552 p= ,647 F=2,108 p=,097		LSD: 2-3,4	
2. Öğretmenlerden Beklentiler	9. Sınıf	610	4,46	Gruplar Arası	8,411	3	2,804,518
	10. Sınıf	337	4,36	Grup.İçi	718,987	1387	
	11. Sınıf	221	4,39	Toplam	727,398	1390	
	12. Sınıf	223	4,24	Kruskall Wallis: 16,808 P= ,001 MWU= 56108,500 P= ,000 Levene: 3,995 p= ,008			
3. Arkadaşlarından Beklentiler	9. Sınıf	610	3,51	Gruplar	8,194	3	2,731,678
	10. Sınıf	337	3,55	Grup.İçi	940,157	1387	
	11. Sınıf	221	3,79	Toplam	948,351	1390	
	12. Sınıf	223	3,64	Levene: 2,453 p= ,062		LSD:4-1,2,3	
4. Velilerden Beklentiler	9. Sınıf	610	3,81	Gruplar Arası	13,540	3	4,513,1081
	10. Sınıf	337	3,76	Grup.İçi	1498,780	1387	
	11. Sınıf	221	3,88	Toplam	1512,320	1390	
	12. Sınıf	223	3,89	Levene: 1,176 p= ,318 F=4,177 p=,006		LSD: 3-1,2	

Tabloda 5'te görüldüğü gibi, öğrencilerin, sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen Levene testi sonucunda “Öğretmenlerden beklentiler” boyutunun anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bunun üzerine bu boyutla ilgili öğrencilerin beklentilerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için non-parametrik Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu

belirlemek için ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann-Whitney U testi yapılmış ve “öğretmenlerden beklentiler” boyutundaki gruplara ait sıra ortalamaları hesaplanmıştır. Bu maddelerin dağılımının homojen olmadığı görülmüştür. Bu boyutta, dokuzuncu sınıf öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=436,52) düzeyinin, on ikinci sınıf öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=363,61) düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı boyutta dokuzuncu sınıf öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=488,19) düzeyinin, onuncu sınıf öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=448,32) düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Aynı boyutta on birinci sınıf öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=237,93) düzeyinin, on ikinci sınıf öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=207,21) düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu boyutta dokuzuncu sınıf öğrencilerinin on ve on ikinci sınıf öğrencilerinden, on birinci sınıf öğrencilerinin de on ikinci sınıf öğrencilerine göre, öğretmenlerinden beklentilerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Ortaöğretim okulu öğrencilerinin sınıf değişkenine göre, okuldan beklentilerinin boyutlar arasında farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan LSD testi sonucuna göre de bütün boyutlarda anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Buna göre, 10.sınıf öğrencilerinin okul yöneticilerinden beklentileri, 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin beklentilerinin düzeyinden daha yüksektir. 12. sınıf öğrencilerinin hem öğretmenlerden hem de arkadaşlarından beklentileri, 9., 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin beklentilerinin düzeyinden daha düşüktür. 11. sınıf öğrencilerinin velilerden beklentileri, 9. sınıf ve 10. sınıf öğrencilerinin beklentilerinin düzeyinden daha yüksektir.

Tablo 6. Öğrencilerin Beklentilerinin Okul Türü Değişkenine Göre Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal Wallis H testi Sonuçları

BOYUTLAR	OKUL TÜRÜ		$\bar{X}$	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.
1. Okul Yöneticilerinden Beklentiler	And. Lis.	308	3,79	Gruplar Arası	21,146	7	3,021
	Genel Lis	156	3,63				
	And. İ.H.L	152	4,09	Grup. İçi	691,39	1383	,500
	And. Mes.L.	220	3,76				
	And. Tek. L	161	3,95				
				Toplam	712,54	1390	
				LSD:1-3,5; 2-1,3,5,8; 3-4,6,7,8; 4-5; 5-7 F=6,043 p=,000			

	And. Güzel Sanatlar Lis.	91	3,79				
	Fen Lisesi	139	3,78				
	Sosyal Bil.L	164	3,84				
	Levene: 1,211		p= ,293				
2.Öğretmenlerden Beklentiler	And. Lis. (Genel Lise)	308	4,37	Gruplar Arası	23,101	7	3,300 ,509
	Genel Lis	156	4,14	Grup.İçi	704,297	1383	
	And. İ.H.L	152	4,60	Toplam	727,398	1390	
	And. Mes.L.	220	4,38	Kruskall Wallis: 52,034 P= ,000*			
	And. Tek. L	161	4,52	F=6,480 p=,000			
	And.Güzel Sanatlar Lis.	91	4,22	1-5; MWU= 21265,500 P=,010			
	Fen Lisesi	139	4,36	1-3; MWU=18612,000 P=,000			
	Sosyal Bil.L	164	4,47	1-2; MWU=1960,500 P=,001			
	Levene: 4,930		p= ,000*	LSD: 1-3,5; 2-1,3,4,5,7,8; 3-4,6,7; 5-6,7; 6-8			
3.Arkadaşlarından Beklentiler	And. Lis.	308	4,26	Gruplar	25,038	7	3,577 ,668
	Genel Lis	156	4,31	Grup.İçi	923,313	1383	
	And. İ.H.L	152	4,65	Toplam	948,351	1390	
	And. Mes.L.	220	4,38	1-5; MWU=20656.0 P=,002 F=5,358 p=,000			
	And. Tek. L	161	4,52	1-3; MWU=16714.0 P=,000			
	And.Güzel Sanatlar Lis.	91	4,18	LSD: 1-3,5; 2-3,5; 3-6,7,8; 5-6, 7,8			
	Fen Lisesi	139	4,24				
	Sosyal Bil.L	164	4,33				
	Levene: 4,723		p= ,000*				
4. Velilerden Beklentiler	And. Lis.	308	3,56	Gruplar Arası	23,957	7	3,422 1,076
	Genel Lis	156	3,57	Grup.İçi	1488,36	1383	
	And. İ.H.L	152	3,67	Toplam	1512,32	1390	
	And. Mes.L.	220	3,59	F=3,180 p=,002			
	And. Tek. L	161	3,71	LSD: 8-2,3,4; 5-6,7			
	And.Güzel Sanatlar Lis.	91	3,66				
	Fen Lisesi	139	3,74				

Sosyal Bil.L 164 3,27

Levene: 1,218 p= ,290

P<0.05

Tabloda 6’da görüldüğü gibi, öğrencilerin, okul türü değişkenine göre, anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için iki yönlü karşılaştırmalarda kullanılan Mann-Whitney U testi yapılmış ve “öğretmenlerden beklentiler” ve “arkadaşlarından beklentiler” boyutlarında bazı okul türlerine ait sıra ortalamaları arasındaki fark anlamlı çıkmıştır. Bu boyuttaki maddelerin dağılımının homojen olmadığı görülmüştür. “Öğretmenlerden beklentiler” boyutunda, anadolu lisesi öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=223,54) düzeyinin, anadolu teknik lisesi öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=256,92) düzeyinden daha düşük olduğu, “arkadaşlarından beklentiler” boyutunda ise, anadolu lisesi öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=221,56) düzeyinin, anadolu teknik lisesi öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=260,70) düzeyinden daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. “Öğretmenlerden beklentiler” boyutunda, anadolu lisesi öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=214,93) düzeyinin, anadolu imam hatip lisesi öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=262,05) düzeyinden daha düşük olduğu, “arkadaşlarından beklentiler” boyutunda ise, anadolu lisesi öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=208,77) düzeyinin, anadolu imam hatip lisesi öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=274,54) düzeyinden daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Anadolu lisesi öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=246,60) düzeyinin, sadece “öğretmenlerden beklentiler” boyutunda, genel lise öğrencilerinin beklentilerinin (sıra ort.=204,66) düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

LSD testi sonucuna göre de bütün boyutlarda anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Anadolu lisesi ($\bar{x}=3,79$) öğrencilerinin okul yöneticilerinden beklentileri, anadolu imam hatip lisesi ($\bar{x}=4,09$) ve anadolu teknik lise ($\bar{x}=3,95$) öğrencilerinin beklentilerinden daha düşüktür. Genel lise ($\bar{x}=3,63$) öğrencilerinin aynı boyuttaki beklentileri, anadolu lisesi ($\bar{x}=3,79$), anadolu imam hatip lisesi ($\bar{x}=4,09$), anadolu teknik lisesi ($\bar{x}=3,95$) ve sosyal bilimler lisesi ($\bar{x}=3,84$) öğrencilerinin beklentilerinden daha düşüktür. Anadolu imam hatip lisesi ($\bar{x}$

=4,09) öğrencilerinin aynı boyuttaki beklentileri, anadolu meslek ($\bar{x}=3,76$), anadolu güzel sanatlar ($\bar{x}=3,79$), fen ($\bar{x}=3,78$) ve sosyal bilimler lisesi ($\bar{x}=3,84$) öğrencilerinin beklentilerinden daha yüksektir. Anadolu meslek lisesi ($\bar{x}=3,76$) öğrencilerinin aynı boyuttaki beklentileri, anadolu teknik lisesi ($\bar{x}=3,95$) öğrencilerinin beklentilerden daha düşükken, anadolu teknik lisesi ($\bar{x}=3,95$) öğrencilerinin beklentileri ise, fen lisesi ($\bar{x}=3,78$) öğrencilerinin beklentilerinden daha yüksektir. Anadolu lisesi ($\bar{x}=3,79$) öğrencilerinin öğretmenlerden beklentileri, anadolu imam hatip ($\bar{x}=4,09$) ve anadolu teknik lisesi ($\bar{x}=3,95$) öğrencilerinin beklentilerinden daha düşüktür. Genel lise ($\bar{x}=3,63$) öğrencilerinin aynı boyuttaki beklentileri, anadolu ($\bar{x}=3,79$), anadolu imam hatip ($\bar{x}=4,09$), anadolu meslek ($\bar{x}=3,76$), anadolu teknik ($\bar{x}=3,95$), fen ($\bar{x}=3,78$) ve sosyal bilimler lisesi ($\bar{x}=3,84$) öğrencilerinin beklentilerinden daha düşüktür. Anadolu imam hatip lisesi ($\bar{x}=4,09$) öğrencilerinin aynı boyuttaki beklentileri, anadolu teknik ($\bar{x}=3,95$), anadolu güzel sanatlar ($\bar{x}=3,79$) ve fen lisesi ($\bar{x}=3,78$) öğrencilerinin beklentilerinden daha yüksektir. Anadolu teknik lisesi ($\bar{x}=3,95$) öğrencilerinin aynı boyuttaki beklentileri, anadolu güzel sanatlar ($\bar{x}=3,79$) ve fen lisesi ($\bar{x}=3,78$) öğrencilerinin beklentilerinden daha yüksektir. anadolu güzel sanatlar lisesi ($\bar{x}=3,79$) öğrencilerinin aynı boyuttaki beklentileri, sosyal bilimler lisesi ($\bar{x}=3,84$) öğrencilerinin beklentilerinden daha düşüktür.

Anadolu lisesi ($\bar{x}=3,79$) ile genel lise ($\bar{x}=3,63$) öğrencilerinin arkadaşlarından beklentileri, anadolu imam hatip ($\bar{x}=4,09$) ve anadolu teknik lisesi ($\bar{x}=3,95$) öğrencilerinin beklentilerinden daha düşüktür. Anadolu imam hatip ($\bar{x}=4,09$) ve anadolu teknik lisesi ($\bar{x}=3,95$) öğrencilerinin aynı boyuttaki beklentileri, anadolu güzel sanatlar ($\bar{x}=3,79$), fen ($\bar{x}=3,78$) ve sosyal bilimler lisesi ($\bar{x}=3,84$) öğrencilerinin beklentilerinden daha yüksektir.

Sosyal bilimler lisesi ($\bar{x}=3,84$) öğrencilerinin velilerden beklentileri, genel lise ($\bar{x}=3,63$), anadolu imam hatip ($\bar{x}=4,09$), anadolu meslek ($\bar{x}=3,76$), anadolu teknik ($\bar{x}=3,95$), anadolu güzel sanatlar ($\bar{x}=3,79$) ve fen lisesi ($\bar{x}=3,78$) öğrencilerinin beklentilerinden daha düşüktür.

Tablo 7.Öğrencilerin Beklentilerinin Babanızın Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal Wallis H testi Sonuçları

BOYUTLAR	BABA EĞİTİM N=1391		$\bar{X}$	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.
1. Okul Yöneticil- erinden Beklentiler	Okur yazar	184	3,82	Gruplar	3,682	8	,460
	İlkokul	292	3,89	Grup İçi	708,86 3	1382	,513
	Ortaokul	171	3,77	Toplam	712,54	1390	
	İlköğretim	216	3,85	F=,897	P= ,518		
	Lise	223	3,81	LSD: 2-6			
	Ön lisans	120	3,71				
	Lisans	108	3,82				
	Yüksek	54	3,77				
	Doktora	23	3,89	Levene: 1,683	p= ,098		
	2.Öğretmenle rden Beklen- tiler	Okur yazar	184	4,40	Gruplar Arası	9,916	8
İlkokul		292	4,46	Grup.İçi	717,482	1382	,519
Ortaokul		171	4,25	Toplam	727,398	1390	
İlköğretim		216	4,46	Kruskall Wallis: 7,450	P= ,024		
Lise		223	4,39				
Ön lisans		120	4,36	Levene: 3,270	p= ,001*		
Lisans		108	4,41	LSD: 3-1,2,4; 9-1,2,4,5,6,7,8			
Yüksek		54	4,33	F=2,387	P=,015		
Doktora		23	3,98				
3. Arkadaşları ndan Beklen- tiler	Okur yazar	184	4,39	Gruplar Arası	12,816	8	1,602
	İlkokul	292	4,43	Grup.İçi	935,535	1382	,677
	Ortaokul	171	4,26	Toplam	948,351	1390	
	İlköğretim	216	4,46	F=2,366	P=,016		
	Lise	223	4,35	1-6; MWU= 9295,000	P=0,017*		
	Ön lisans	120	4,17	Kruskall Wallis: 18,089	P= ,006		
	Lisans	108	4,37	Levene: 2,130	p=,030*		
	Yüksek	54	4,32				
	Doktora	23	4,01	LSD: 1-6,9; 2-3,6,9; 4-3,6,9			
4. Velilerden Beklentiler	Okur yazar değil	184	3,61	Gruplar Arası	9,280	8	1,160
	İlkokul	292	3,61	Grup.İçi	1503,04	1382	1,088
	Ortaokul	171	3,61	Toplam	1512,32	1390	
	İlköğretim	216	3,59	Levene: 1,404	p= ,190		
	Lise	223	3,53				

Ön lisans	120	3,41	LSD: 6-7 ve 8	
Lisans	108	3,70	F=1,067	P=,384
Yüksek	54	3,75		
Doktora	23	3,34		

Tabloda 7’de görüldüğü gibi, öğrencilerin, babalarının eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testi sonucunda “öğretmenlerden beklentiler” ve “arkadaşlarından beklentiler” boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bunun üzerine bu boyutla ilgili öğrencilerin beklentilerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için non-parametrik Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Bu test sonrasında “öğretmenlerden beklentiler” ve “arkadaşlarından beklentiler” boyutlarının bazı gruplarında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann-Whitney U testi yapılmış ve sadece “arkadaşlarından beklentiler” boyutunda babasının eğitim düzeyi değişkenine ait sıra ortalamaları arasındaki fark anlamlı çıkmıştır. Bu boyuttaki maddelerin dağılımının homojen olmadığı görülmüştür. Bu boyutta, babası okur yazar olmayan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=161,98) düzeyinin babası ön lisans mezunu olan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=137,96) düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Ortaöğretim okulu öğrencilerinin babalarının eğitim düzeyi değişkenine göre, okuldan beklentilerinin boyutlar arasında farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan LSD testi sonucuna göre de bütün boyutlarda anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin okul yöneticilerinden beklentileri, babası ön lisans ($\bar{x}=3,71$) mezunu öğrencilerin beklentilerinden yüksektir. Babası ortaokul ($\bar{x}=4,25$) mezunu olan öğrencilerin öğretmenlerinden beklentileri, babası okur-yazar olmayan ($\bar{x}=4,40$), ilköğretim ($\bar{x}=4,46$) ve ilköğretim ($\bar{x}=4,46$) mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden düşüktür.

Babası doktora ($\bar{x}=3,98$) mezunu olan öğrencilerin öğretmenlerinden beklentileri, babası okur-yazar ($\bar{x}=4,40$) olmayan, ilköğretim ($\bar{x}=4,46$), ilköğretim ($\bar{x}=4,46$), lise ($\bar{x}=4,39$), ön lisans ($\bar{x}=4,36$),

lisans ($\bar{x}=4,41$)ve yüksek lisans ($\bar{x}=4,33$)mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden düşüktür.

Babası okur-yazar olmayan ($\bar{x}=4,39$)öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri, babası ön lisans ($\bar{x}=4,17$)ve doktora ($\bar{x}=4,01$)mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden yüksektir. Babası ilköğretim ($\bar{x}=4,43$)ve ilköğretim ($\bar{x}=4,46$)mezunu olan öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri, babası ortaokul ($\bar{x}=4,26$), ön lisans ($\bar{x}=4,17$)ve doktora ($\bar{x}=4,01$)mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden yüksektir.

Babası ön lisans($\bar{x}=3,41$)mezunu olan öğrencilerin velilerden beklentileri, babası lisans ($\bar{x}=3,70$)ve yüksek lisans ($\bar{x}=3,75$)mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden düşüktür.

Tablo 8.Öğrencilerin Beklentilerinin Annenin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal Wallis H testi Sonuçları

BOYUTLAR	ANNE EĞİTİM N=1391		$\bar{X}$	Varyans Kay.	Kar. Top.	sd	Kar. Ort.
1. Okul Yöneticilerinden Beklentiler	Okur yazar değil	432	3,86	Gruplar Arası	8,086	8	1,011
	İlkokul	402	3,89	Grup. İçi	704,45 9	1382	,510
	Ortaokul	150	3,85	Toplam	712,54	1390	
	İlköğretim	168	3,73				
	Lise	112	3,73				
	Ön lisans	46	3,66				
	Lisans	48	3,64				
	Yüksek	25	3,68				
	Doktora	8	3,75				
2.Öğretmenle rden Beklen- tiler	Okur yazar değil	432	4,45	Gruplar Arası	10,968	8	1,371
	İlkokul	402	4,40	Grup. İçi	716,430	1382	,518
	Ortaokul	150	4,39	Toplam	727,398	1390	
	İlköğretim	168	4,40				
	Lise	112	4,39				
	Ön lisans	46	4,37				

	Lisans	48	4,10	F=2,645	P=,007		
	Yüksek	25	4,06	Levene: 3,850 p= ,000*			
	Doktora	8	3,81				
3. Arkadaşları ndan Beklen- tiler	Okur yazar	432	4,40	Gruplar	24,681	8	3,085
	İlkokul	402	4,45	Grup. İçi	923,670	1382	
	Ortaokul	150	4,35	Toplam	948,351	1390	,668
	İlköğretim	168	4,34	1-7; MWU= 7665,000 P=,002			
	Lise	112	4,26	1-8; MWU=3791,500 P=,010			
	Ön lisans	46	4,31	1-9; MWU=734,500 P=,004			
	Lisans	48	3,89	LSD:1-2-3-4'ün 7,8,9 ile; 5-2; 5 ve 6'nın 7 ve 9 ile			
	Yüksek	25	4,00	F=4,616 P=,000			
	Doktora	8	3,50	Levene: 2,939 p= ,003*			
4. Velilerden Beklentiler	Okur yazar	432	3,59	Gruplar	15,240	8	1,905
	değil			Arası			
	İlkokul	402	3,63	Grup. İçi	1497,08	1382	1,083
	Ortaokul	150	3,61	Toplam	1512,32	1390	
	İlköğretim	168	3,49	F=1,759 P=,081			
	Lise	112	3,72	LSD: 6-1,2,5; 9-1,2,3,4,5,7,8			
	Ön lisans	46	3,26	Levene: 1,156 P= ,323			
	Lisans	48	3,53				
	Yüksek	25	3,69				
	Doktora	8	2,75				

Tabloda 8'de görüldüğü gibi, öğrencilerin, annelerinin eğitim seviyesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testi sonucunda; “okul yönetiminden beklentiler”, “öğretmenlerden beklentiler” ve “arkadaşlarından beklentiler” boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bunun üzerine bu boyutla ilgili öğrencilerin beklentilerinin farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için non-parametrik Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Bu test sonrasında “yönetimden beklentiler” ve “arkadaşlarından beklentiler” boyutlarının bazı grupları arasında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann-Whitney U testi yapılmış ve “yönetimden beklentiler” ile “arkadaşlarından beklentiler” boyutlarında annesinin eğitim düzeyi

değişkenine ait sıra ortalamaları arasındaki fark anlamlı çıkmıştır. “Yönetimden beklentiler” boyutunda annesi okur yazar olmayan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=311,33) düzeyinin, annesi ilköğretim mezunu olan (sıra ort.=272,65) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu, annesi okur yazar olmayan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=243,86) düzeyinin annesi ön lisans mezunu olan (sıra ort.=198,51) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. “Arkadaşlarından beklentiler” boyutunda ise, annesi okur yazar olmayan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=246,76) düzeyinin, annesi lisans mezunu olan (sıra ort.=184,19) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu, annesi okur yazar olmayan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=233,72) düzeyinin, annesi yüksek lisans mezunu olan (sıra ort.=164,66) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu, annesi okur yazar olmayan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=222,80) düzeyinin, annesi doktora mezunu olan (sıra ort.=96,31) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Ortaöğretim okulu öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyi değişkenine göre, okuldan beklentilerinin boyutlar arasında farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan LSD testi sonucuna göre de bütün boyutlarda anlamlı fark ortaya çıkmıştır.

Annesi okur-yazar olmayan ($\bar{x}=3,86$) öğrencilerin okul yöneticilerinden beklentileri, annesi ilköğretim ($\bar{x}=3,73$) ve lisans ($\bar{x}=3,64$) mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden yüksektir. Annesi ilkokul ($\bar{x}=3,89$) mezunu olan öğrencilerin okul yöneticilerinden beklentileri ise, annesi ilköğretim ($\bar{x}=3,73$), lise ($\bar{x}=3,73$), ön lisans ($\bar{x}=3,66$) ve lisans ($\bar{x}=3,64$) mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden yüksektir. Annesi lisans ($\bar{x}=4,10$), yüksek lisans ($\bar{x}=4,06$) ve doktora ($\bar{x}=3,81$) mezunu olan öğrencilerin öğretmenlerden beklentileri, annesi okur-yazar olmayan ($\bar{x}=4,45$), ilkokul ($\bar{x}=4,40$), ortaokul ($\bar{x}=4,39$), ilköğretim ($\bar{x}=4,40$) ve lise ($\bar{x}=4,39$) mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden düşüktür.

Annesi ön lisans mezunu ($\bar{x}=4,39$) olan öğrencilerin öğretmenlerinden beklentileri, annesi doktora mezunu olan ($\bar{x}=3,81$) öğrencilerin beklentilerinden yüksektir.

Annesi oku-yazar olmayan ($\bar{x}=4,40$), ilkokul ($\bar{x}=4,45$), ortaokul ($\bar{x}=4,35$) ve ilköğretim ($\bar{x}=4,34$) okulu mezunu olan öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri, annesi lisans ($\bar{x}=3,89$), yüksek lisans ($\bar{x}=4,00$) ve doktora ($\bar{x}=3,50$) mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden yüksektir. Annesi lise ($\bar{x}=4,26$) mezunu olan öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri, annesi ilkokul ($\bar{x}=4,45$) mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden düşüktür. Annesi lise ($\bar{x}=4,26$) ve ön lisans ($\bar{x}=4,31$) mezunu olan öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri ise, annesi lisans ($\bar{x}=3,89$) ve doktora ($\bar{x}=3,50$) mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden yüksektir.

Annesi ön lisans ($\bar{x}=3,26$) mezunu olan öğrencilerin velilerden beklentileri, annesi oku-yazar olmayan ($\bar{x}=3,59$), ilkokul ($\bar{x}=3,63$) ve lise ($\bar{x}=3,72$) mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden düşüktür. Annesi doktora ($\bar{x}=2,75$) mezunu olan öğrencilerin velilerden beklentileri, annesi okur-yazar olmayan ($\bar{x}=3,59$), ilkokul ($\bar{x}=3,63$), ortaokul ($\bar{x}=3,61$), ilköğretim ($\bar{x}=3,49$), lise ($\bar{x}=3,72$), lisans ($\bar{x}=3,53$) ve yüksek lisans ($\bar{x}=3,69$) mezunu olan öğrencilerin beklentilerinden düşüktür.

Tablo 9. Öğrencilerin Beklentilerinin Annenin Mesleği Değişkenine Göre Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal Wallis H testi Sonuçları

BOYUTLAR	ANNE MESLEK N:1391	$\bar{X}$	Varyans Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	
1. Okul Yöneticilerinden Beklentiler	Çalışmıyor	1179	3,85	Gruplar Arası	9,109	8	1,139
	Öğretmen	58	3,60	Grup. İçi	703,43	1382	,509
	Öğretim elemanı	31	3,57	Toplam	712,54	1390	
	Memur	44	3,70		5		
	İşçi	25	3,75				
	Esnaf	14	3,71				
	Çiftçi	16	3,53				
	Diğer	24	3,93	Levene:	2,650	p= ,007*	
2.Öğretmenle rden Beklen-	Çalışmıyor	1179	4,41	Gruplar	13,954	8	1,744
	Öğretmen	58	4,04	Grup. İçi	713,444	1382	

tiler	Öğretim elemanı	31	4,20	Toplam	727,398	1390	,516
	Memur	44	4,48				
	İşçi	25	4,45	LSD: 1-2; 2-4,5,8; 7-1,4,5			
	Esnaf	14	4,35	1-2; MWU= 26967,000 P=,006			
	Çiftçi	16	3,89	F=3,379 P=,001			
	Diğer	24	4,56	Levene: 2,924 p= ,003*			
3. Arkadaşlarından Beklentiler	Çalışmıyor	1179	4,40	Gruplar	21,489	8	2,686
	Öğretmen	58	4,06	Grup. İçi	926,862	1382	
	Öğretim elemanı	31	3,94	Toplam	948,351	1390	,671
	Memur	44	4,28	F=4,005 P=,000			
	İşçi	25	4,38	LSD: 1-2,3; 5-3,7; 7-4,8			
	Esnaf	14	4,09	Levene: 2,487 p=,011			
	Çiftçi	16	3,77				
	Diğer	24	4,37				
4. Velilerden Beklentiler	Çalışmıyor	1179	3,60	Gruplar	8,955	8	1,119
	Öğretmen	58	3,41	Grup. İçi	1503,366	1382	
	Öğretim elemanı	31	3,56	Toplam	1512,320	1390	1,088
	Memur	44	3,40	F=1,029 P=,412			
	İşçi	25	3,83	Levene: ,947 p= ,477			
	Esnaf	14	3,29				
	Çiftçi	16	3,32				
	Diğer	24	3,74				

Tabloda 9’da görüldüğü gibi, öğrencilerin, annenizin mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testi sonucunda; “okul yönetiminden beklentiler” ve “öğretmenlerden beklentiler” boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bunun üzerine bu boyutlarla ilgili öğrencilerin beklentilerinin hangi gruplar arasında farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için non-parametrik Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Bu test sonrasında “yönetimden beklentiler” ve “Öğretmenlerden beklentiler” boyutlarının bazı gruplarında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann-Whitney U testi yapılmış ve “yönetimden beklentiler” ile “öğretmenlerden beklentiler” boyutlarında

annenin mesleği değişkenine ait sıra ortalamaları arasındaki fark anlamlı çıkmıştır. “Yönetimden beklentiler” boyutunda annesi çalışmayan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=623,97) düzeyinin annesi öğretmen olan (sıra ort.=517,87) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu, annesi çalışmayan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=609,05) düzeyinin annesi öğretim elemanı olan (sıra ort.=470,55) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. “Öğretmenden beklentiler” boyutunda annesi çalışmayan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=625,13) düzeyinin annesi öğretmen olan (sıra ort.=494,45) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Ortaöğretim okulu öğrencilerinin annelerinin mesleği değişkenine göre, okuldan beklentilerinin boyutlar arasında farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan LSD testi sonucuna göre de ilk üç boyutta anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Annesi çalışmayan öğrencilerin ($\bar{x}=3,85$) okul yöneticilerinden beklentileri, annesi öğretmen ($\bar{x}=3,60$) ve öğretim elemanı ($\bar{x}=3,57$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha yüksektir.

Annesi çalışmayan ($\bar{x}=4,41$) öğrencilerin öğretmenlerden beklentileri, annesi öğretmen ($\bar{x}=4,04$), olan öğrencilerin beklentilerinden daha yüksektir. Annesi öğretmen ($\bar{x}=4,04$) olan öğrencilerin öğretmenlerden beklentileri, annesi memur ($\bar{x}=4,48$), işçi ($\bar{x}=4,45$) ve diğer (bakıcı, temizlikçi, laborant, aşçı, hizmetli, pazarlamacı) ($\bar{x}=4,56$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha düşüktür.

Annesi çalışmayan öğrencilerin ($\bar{x}=4,40$) arkadaşlarından beklentileri, annesi öğretmen ($\bar{x}=4,06$) ve öğretim elemanı ($\bar{x}=3,94$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha yüksektir. Annesi işçi ($\bar{x}=4,38$) olan öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri, annesi öğretim elemanı ($\bar{x}=3,94$) ve çiftçi ($\bar{x}=3,77$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha yüksektir. Annesi çiftçi ($\bar{x}=3,77$) olan öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri, annesi memur ($\bar{x}=4,28$) ve diğer (bakıcı, temizlikçi, laborant, aşçı, hizmetli, pazarlamacı) ($\bar{x}=4,37$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha düşüktür.

Tablo 10. Öğrencilerin Beklentilerinin Babasının Mesleği Değişkenine Göre Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal Wallis H testi Sonuçları

BOYUTLAR	BABA MESLEK N=1391		$\bar{X}$	Varyans Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.
1. Okul Yöneticilerin- den Beklen- tiler	Çalışmıyor	109	3,96	Gruplar	9,042	8	1,130
	Öğretmen	120	3,65	Grup. İçi	703,50 3	1382	,509
	Öğretim elemanı	102	3,70	Toplam	712,54 5	1390	
	Memur	257	3,89				
	İşçi	294	3,83				
	Esnaf	211	3,79				
	Çiftçi	86	3,83				
	Şoför	86	3,78				
	Diğer	126	3,88				
					F=2,220 P=,024 LSD: 1-2,3; 2-4,5,9 Levene: 1,682 p= ,098		
2.Öğretmenle- rden Beklen- tiler	Çalışmıyor	109	4,40	Gruplar	7,109	8	,889
	Öğretmen	120	4,25	Grup. İçi	720,289	1382	,521
	Öğretim elemanı	102	4,26	Toplam	727,398	1390	
	Memur	257	4,48				
	İşçi	294	4,37				
	Esnaf	211	4,38				
	Çiftçi	86	4,45				
	Şoför	86	4,38				
	Diğer	126	4,46				
					LSD: 2-4,9; 3-4,9 F=1,705 P=,093 Levene: 2,627 p= ,007*		
3.Arkadaşların dan Beklentiler	Çalışmıyor	109	4,36	Gruplar	19,725	8	2,466
	Öğretmen	120	4,10	Grup. İçi	928,626	1382	,672
	Öğretim elemanı	102	4,09	Toplam	948,351	1390	
	Memur	257	4,43				
	İşçi	294	4,42				
	Esnaf	211	4,36				
	Çiftçi	86	4,47				
	Şoför	86	4,42				
	Diğer	126	4,37				
					1-3; MWU= 4547,500 P=,020* F= 3,669 P= ,000 LSD: 1-2,3; 2 ve 3- 4,5,6,7,8,9 Levene: 4,573 p= ,000*		
4. Velilerden Beklentiler	Çalışmıyor	109	3,78	Gruplar	13,175	8	1,647
	Öğretmen	120	3,40	Grup. İçi	1499,145	1382	1,085
	Öğretim elemanı	102	3,60	Toplam	1512,320	1390	
	Memur	257	3,60				
	İşçi	294	3,60				
	Esnaf	211	3,50				
				F= 1,518 P= ,146 LSD: 1-2,6,7; 2-9			

Ciftci	86	3,47	Levene: ,874 p= ,538
Şoför	86	3,63	
Diğer	126	3,71	

Tabloda 10'da görüldüğü gibi, öğrencilerin beklentilerinin, babasının mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testi sonucunda; “öğretmenlerden beklentiler” ve “arkadaşlarından beklentiler” boyutlarının anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bunun üzerine bu boyutlarla ilgili öğrencilerin beklentilerinin hangi gruplar arasında farklılaşmış farklılaşmadığını belirlemek için non-parametrik Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Bu test sonrasında “öğretmenlerden beklentiler” ve “arkadaşlarından beklentiler” boyutlarının bazı gruplarında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann-Whitney U testi yapılmış ve sadece “arkadaşlarından beklentiler” boyutunda babasının mesleği değişkenine ait sıra ortalamaları arasındaki fark anlamlı çıkmıştır. Bu boyutta babası çalışmayan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=115,28) düzeyinin babası öğretim elemanı olan (sıra ort.=96,08) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Ortaöğretim okulu öğrencilerinin babasının mesleği değişkenine göre,okuldan beklentilerinin boyutlar arasında farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan LSD testi sonucuna göre de bütün boyutlarda anlamlı fark ortaya çıkmıştır.

Babası çalışmayan öğrencilerin ($\bar{x}=3,96$) okul yöneticilerinden beklentileri, babası öğretmen ($\bar{x}=3,65$) ve öğretim elemanı ($\bar{x}=3,70$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha yüksektir. Babası öğretmen ($\bar{x}=4,41$) olan öğrencilerin okul yöneticilerinden beklentileri, babası memur ($\bar{x}=3,89$), işçi ($\bar{x}=3,83$) ve diğer (emekli, garson, aşçı, bekçi, oto elektrik, muhtar, tesisatçı, inşaat teknikeri, sıvacı, keresteci, makine operatörü, dekorasyoncu, encümen, nakliyesi) ($\bar{x}=3,88$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha yüksektir.

Babası öğretmen ($\bar{x}=4,25$) ve öğretim elemanı ($\bar{x}=4,26$) olan öğrencilerin öğretmenlerden beklentileri, babası memur ($\bar{x}=4,48$) ve diğer ($\bar{x}=4,46$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha düşüktür.

Babası çalışmayan ($\bar{x}=4,36$) öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri, babası öğretmen ($\bar{x}=4,10$) ve öğretim elemanı ($\bar{x}=4,09$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha yüksektir. Babası öğretmen ($\bar{x}=4,10$) ve öğretim elemanı ($\bar{x}=4,09$) olan öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri, babası memur ($\bar{x}=4,43$), işçi ($\bar{x}=4,43$), esnaf ($\bar{x}=4,36$), çiftçi ($\bar{x}=4,47$), şoför ($\bar{x}=4,42$) ve diğer ($\bar{x}=4,37$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha düşüktür.

Babası çalışmayan ($\bar{x}=3,78$) öğrencilerin velilerden beklentileri, babası öğretmen ($\bar{x}=3,40$), esnaf ($\bar{x}=3,50$) ve çiftçi ($\bar{x}=3,27$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha yüksektir. Babası öğretmen ($\bar{x}=3,40$) olan öğrencilerin velilerden beklentileri, babası diğer ($\bar{x}=3,71$) olan öğrencilerin beklentilerinden daha düşüktür.

Tablo 11. Öğrencilerin Beklentilerinin Ailenizin Geliri Değişkenine Göre Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ve Kruskal Wallis H testi Sonuçları

BOYUTLAR	AİLE GELİR N=1391		$\bar{X}$	Varyans Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.
1. Okul Yöneticilerinden Beklentiler	0-650 TL	256	3,91	Gruplar	8,739	5	1,748
	651-1000 TL	355	3,86	Grup. İçi	703,805	1385	,508
	1001-1500 TL	278	3,87	Toplam	712,545	1390	
	1501-2000 TL	226	3,77	F= 3,440 P= ,004			
	2001-2500 TL	112	3,77	LSD: 6-1,2,3; 1-4			
	2501 ve Üstü TL	164	3,65	Levene: 1,618 p=,152			
2. Öğretmenlerden Beklentiler	0-650 TL	256	4,41	Gruplar Arası	3,071	5	,614
	651-1000 TL	355	4,39	Grup. İçi	724,327	1385	,523
	1001-1500 TL	278	4,42	Toplam	727,398	1390	
	1501-2000 TL	226	4,43	LSD:6-3,4 F=1,174 P= ,320			
	2001-2500 TL	112	4,34	Levene: 2,186 p=,053			
	2501 ve Üstü TL	164	4,28				
3. Arkadaşlarından Beklentiler	0-650 TL	256	4,46	Gruplar	21,249	5	4,250
	651-1000 TL	355	4,36	Grup. İçi	927,102	1385	

	1001-1500	278	4,46	Toplam	948,351	1390	,669
	1501-2000	226	4,37	1-5; MWU= 11830.5		P=,006*	
	2001-2500	112	4,22	1-6; MWU= 15857.0		P=,000*	
	TL			LSD: 6-1,2,3,4; 5-1,3			
	2501 ve Üstü	164	4,07	Levene: 4,476		p= ,000*	
4. Velilerden Beklentiler	0-650 TL	256	3,71	Gruplar	12,593	5	2,519
	651-1000	355	3,55	Grup. İçi	1499,727	1385	1,083
	1001-1500	278	3,65	Toplam	1512,320	1390	
	1501-2000	226	3,60	F=2,326		P=,041	
	2001-2500	112	3,40	LSD: 1-5,6; 3-5,6			
	2501 ve Üstü	164	3,45	Levene: 1,198		p= ,308	

Tabloda 12’de görüldüğü gibi, öğrencilerin, ailenizin geliri değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Levene testi sonucunda; “arkadaşlarından beklentiler” boyutunun anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bunun üzerine bu boyutlarla ilgili öğrencilerin beklentilerinin hangi gruplar arasında farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için non-parametrik Kruskal Wallis-H testi yapılmıştır. Bu test sonrasında “arkadaşlarından beklentiler” boyutunun bazı gruplarında anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalarda kullanılan Mann-Whitney U testi yapılmış ve “arkadaşlarından beklentiler” boyutunda ailenizin geliri değişkenine ait sıra ortalamaları arasındaki fark anlamlı çıkmıştır. Bu boyutta ailesinin geliri 0-650 TL olan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=194,29) düzeyinin ailesinin geliri 2001-2500 TL olan (sıra ort.=162,13) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu, yine ailesinin geliri 0-650 TL olan öğrencilerin beklentilerinin (sıra ort.=230,56) düzeyinin ailesinin geliri 2001-2500 TL olan (sıra ort.=179,19) öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Ailenin geliri değişkenine göre, okuldan beklentilerinin boyutlar arasında farklılık gösterip göstermediğine yönelik yapılan LSD testi sonucuna göre de bütün boyutlarda anlamlı fark ortaya çıkmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Okullarda önem verilmesi gereken konu, öğrenci beklentilerinin hangi alanlarda yoğunlaştığı ve bunların alanlar arası önceliklerini belirlemektir (Çağlar, 2001). Bu araştırma için belirlenen alanlardan çıkan sonuçlar ise şunlardır:

Yöneticilerden Beklentiler

Öğrencilerin, kısmen katılsalar da yöneticilerden beklentileri, *“daha disiplinli bir okulda eğitim almaları, ders esnasında duyuru yapılmaması, ya da belge imzalatılmaması ve derslerinden geri kaldıkları için, nöbetçi yapılmaması”* şeklindedir. Öğrenciler yöneticilerden, *“daha fazla deneme sınavının yapılmasını, kendilerine şiddette (dövmemelerini, aşağılamamalarını, hakaret etmemelerini) bulunulmamasını, okul kütüphanesindeki kaynakların artırılmasını ve düzenlenmesini, okulun çeşitli bölümlerinin daha temiz olmasını (lavaboların, tuvaletlerin, koridor, sınıf, bahçe, kantin, spor salonu vb) ve sınıflarda teknolojik araçların (akıllı tahta, akıllı projeksiyon cihazı, bilgisayar) kullanılmasını”* tamamen katılıyorum” düzeyinde beklemekteler. Sağ ve Kaya (2011) tarafından yapılan araştırmanın, öğrencilerin okul yönetiminden beklentileriyle ilgili elde edilen verilerine göre, öğrencilerin okul yönetiminden beklentilerinin ‘iyi eğitim’, ‘ÖSS’ye hazırlık’ ve ‘temizlik’ olmak üzere üç konuda ortaklaştığı ortaya çıkmıştır. Sonuçlar bu üç konu ile yakından ilgili gözükmektedir. Altun (2009)’un yaptığı araştırma sonuçlarına göre, okul yöneticileri ile ilgili beklentiler, genellikle okul yöneticilerinin okullarını eğitim- öğretim eksiksiz hazırlamaları ve sürdürmeleri, personel ve öğretmenlerle etkin iletişim ve işbirliği içinde olmaları, veli-okul işbirliğini sağlamaları ve bunu geliştirmek için çabalamaları, öğrencileri ders dışı etkinliklere yönlendirmeleri şeklindedir. Ayrıca öğrenciler okulun disiplin politikalarının olmamasından ve sınıf ortamının gürültülü olmasından, araç-gereç eksikliğinden yakınmaktadır. Araştırmada kullanılan maddelerden bazılarının sonuçlarının benzerlik gösterdiği görülmektedir. Öğrencilerin okul yöneticilerinden beklentilerine kavuşabilmeleleri için; disiplin olaylarının denetlendiği ve okulda disiplin politikalarının belirgin olduğu eğitsel araç-gereç eksikliğinin olmadığı, teknolojinin eğitime entegre edildiği, etkin bir kütüphane ve internet ortamının

sağlandığı bir yönetime ihtiyaç bulunmaktadır (Altun, 2009). Demirtaş ve Kahveci (2010) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre, öğrenciler derslerde çağdaş eğitim araç ve gereçlerinin kullanılması yönünde yüksek beklenti içerisindedirler. Bu bulgu ile Yazar'ın araştırmasında çıkan bulgu paralellik göstermektedir.

Aslanargun (2007)'un da belirttiği gibi öğretmenlerle aileler arasındaki iletişimin güçlü olması okulda disiplin sorunlarının yaşanmasını da engelleyebilir. Okul ile ailelerin güçlü işbirliği, öğrencilere anlayışla yaklaşmaları, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinde dikkate alındığı ve velilerin de desteğini içeren sosyal aktivitelerindüzenlenmesi, velilerin okul etkinliklerine aktif katılımı gibi yollar ile hem öğrencilerin motivasyonu artırılabilir hem de istenmeyen davranışların görülme sıklığı en aza indirilebilir.

Öğretmenlerden Beklentiler

Öğrenciler, öğretmenlerden “*sınıfta disiplini sağlamalarını, “katılıyorum” düzeyinde beklerken, “derslerin daha eğlenceli ve zevkli geçmesini, kendilerine şiddette (dövmemelerini, aşağılamamalarını, hakaret etmemelerini) bulunulmamasını, konuların üzerinde daha fazla durmalarını ve öğrencilere daha fazla yardımcı olmalarını, öğrencilere değer vermelerini ve öğretmenlerin derslere hazırlıklı gelmelerini*” “tamamen katılıyorum” düzeyinde beklemektedirler. Sağ ve Kaya (2011) tarafından yapılan araştırmanın, öğrencilerin öğretmenlerinden beklentileriyle ilgili elde edilen verilere göre, öğrencilerden dörtte birinin öğretmenlerinden “iyi/nitelikli eğitim” hizmeti sunmalarını, kendilerine “anlayış” göstermelerini ve kendilerine karşı “ayrımcı davranışlarda bulunmamalarını” istedikleri ortaya çıkmıştır. Sonuçlar yakından ilgili gözükmektedir. Çelik (2010)'in araştırma bulgularına göre de, öğrenci beklentilerinin en fazla karşılandığı madde, “*öğretmenlerin konuya uygun ders anlatımı yaparlar*” olarak belirlenmiştir. Yazar tarafından yapılan araştırma sonucuna göre de öğrenciler, derslerin daha eğlenceli ve zevkli geçmesini ve öğretmenlerin derslere hazırlıklı gelmelerini istemektedir. Dolayısıyla daha fazla beklenti içerisindedirler. Sonuçlar farklılık göstermektedir. Altun (2009)'un yaptığı araştırma sonuçlarına göre, *öğrencilerin çoğunluğu öğretmenlerin dersi sıkıcı ve monoton anlatmasından, öğretmenlerin*

öğrencilere negatif yaklaşmasından, öğrencilere adil davranmamasından, öğrencilerle fazla ilgilenmemesinden ve eğitime önem vermemelerinden ve ders ortamının gürültülü olmasından yakınmaktadır. Sonuçlardan benzerlik gösterenler bulunmaktadır. Öğrencilerin öğretmenlerden beklentilerine kavuşabilmeleri için; öğrencisini iyi tanıyan ve öğrencileriyle iyi iletişim kuran, öğrencisini sınıfta küçük düşürücü davranışlardan kaçınan, dersi zevkli ve farklı yöntemler kullanarak işleyen, ders anlaşılmadığında dersi tekrar eden, dersini daha disiplinli işleyen, öğrencilerini motive eden, derslerini sevdiiren, bilinçli olan, öğrencisine adil, güler yüzlü, içten, sıcak ve samimi davranan nitelikli öğretmenlere ihtiyaç bulunmaktadır (Altun, 2009). Demirtaş ve Kahveci (2010) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin öğrencileri birey olarak dikkate alması, onları önemsemesi” maddesine yönelik beklentileri “orta” düzeyde iken, “öğretmenlerin derslerine önem vermeleri ve iyi hazırlanmaları” maddesine yönelik beklentilerinin ise “yüksek” düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgular, Yazar tarafından yapılan araştırma bulgularını aynı düzeyde olmasa da olumlu yönde destekler durumdadır. Koyuncu ve Erden (2010) tarafından yapılan bir araştırmada öğrencilerin, öğretmenlerinin “dersin neşeli esprili ve eğlenceli işlenmesinin kendilerini mutlu ettiğine %95 ve daha yüksek oranlarda katılım göstermişlerdir. Her iki araştırmada da öğrencilerin beklentileri benzerdir.

Okulun amaç ve beklentilerine uymayan istenmeyen davranışların aşırı şekilde sergilenmesi olan şiddet (Stevick ve Levinson, 2003), yüzyıllardır okul yaşamının sıradan bir özelliği olmuştur. Şiddet, günümüzde çocukların özellikle fiziksel ve psikolojik güvenliklerinin tehlikeye sokulması olarak kabul edilmektedir. Şiddet sadece kavga veya tacizden ibaret değildir. Okul iklimini bozan her eylem şiddet kapsamında değerlendirilir (Hernandez ve Seem, 2004). Türkiye’de okullarda dayanın yanı sıra alaycı küçük düşürücü davranışlar, yasaklar (yoksun bırakma) ve daha pek çok kötü davranış (kulak çekme, şikâyet vb.) sıklıkla görülmektedir (Dönmezer, Gümüş ve Tümkaya, 2006). Öğrencilerin birbirine gösterdiği şiddetini yanı sıra öğretmenlerin ve okul yönetimlerinin gösterdiği şiddet ve uyguladığı fiziksel cezalar, şiddetin bir başka boyutunu oluşturur. Gözütok’un (1993) yaptığı araştırmada öğretmenlerin % 9,2’sinin her gün, % 25,7’sinin haftada bir öğrencilere fiziksel ceza uyguladıkları orta

çıkıştır.Bu araştırmada da öğrenciler gerek öğretmenlerinden gerekse arkadaşlarından şiddet görmek istemediklerini belirtmişlerdir.

Arkadaşlarından Beklentiler

Öğrenciler, arkadaşlarından “*derslere hazırlıklı gelmelerini, “katılıyorum” düzeyinde beklerken, “zorbalık (kavgacı olmamalarını, ad takmamalarını, alay etmemelerini, küfür etmemelerini) yapmamalarını, derslerde konuşmamalarını ve sessiz olmalarını, çevreyi temiz tutmalarını, öğretmenlerine ve arkadaşlarına karşı saygılı davranmalarınıve arkadaşlarının hırsızlık yapmamalarını*” “tamamen katılıyorum” düzeyinde beklemektedirler. Altun (2009) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre, öğrencilerin derse isteksiz olmaları, evde dersi tekrar etmemeleri, öğrencilerin öğretmenleri dinlememeleri, öğrencilerin derse olan olumsuz tutumları(dersi kaynatma vb.) öğrencilere şiddet uygulanması,öğrencilere baskıuygulanması, öğrencilerin eğitime önem vermemesi, arkadaşların alay etmesi ve engellemesi, öğrencinin çalışmaya teşvik edilmemesi öğrencilerin okuldaki başarısızlık nedenleri olarak görülmekte ve bu olumsuz durumların ortadan kaldırılması öğrencilerin arkadaşlarından beklentileri olarak karşımıza çıkmaktadır.Sonuçlardan bazıları benzerlik göstermektedir.Öğrencilerin arkadaşlarından beklentilerine kavuşabilmeleri için; dersine iyi çalışan, derste dersi dinleyen, dersi aksatmayan, test çözen, evde konuları tekrar eden, bol bol kitap okuyan, dersine motive olan, disiplinli ve planlı çalışan, öğretmenlerin direktiflerini dinleyen ve uygulayan, eğitimin ve okulün önemini kavrayan öğrenciye ihtiyaç bulunmaktadır (Altun, 2009).

Velilerden Beklentiler

Öğrenciler velilerden “*dershaneye ve okula gidip dersleriyle ilgili durumlarını daha fazla sormalarını*” “kısmen katılıyorum” düzeyinde, “*bilgisayar almalarını ve internet bağlatmalarını, ayrı odasının olmasını ve evde derslerle daha fazla ilgilenmelerini*” “katılıyorum” düzeyinde ve “*kendilerine karşı daha anlayışlı, duyarlı olmalarını ve fazla sıkılmalarını*” “tamamen katılıyorum” düzeyinde beklemektedirler. Aileler çok yönlü olarak çocuklarının başarı durumlarına etki edebilir.Altun (2009) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre, velilerle ilgili olarak, öğrencilerailenin ilgisizliğini ilk sırada vurgulamaktadır.Bunu eğitime önem verilmemesi takip etmektedir.Ayrıca

öğrenciler çalışma odalarının olmadığınıveya evde sağlıksız koşulların olduğunu belirtmişlerdir.Bu sonuçlar ile Yazar tarafından yapılan araştırmanın, velilerden beklentiler boyutundaki bazı sonuçları, birbirini desteklemektedir.Aileler, hem çocuklarıyla kuracakları iletişimin niteliğiyle hem de okul ile gerçekleştirecekleri işbirliğinin düzeyiyle, çocuklarının akademik başarısına önemli katkı sağlayabilir (Aslanargun, 2007). Anne baba ilgisizliği, çocuğun başkalarıyla kıyaslanması, düşük gelir ve eğitim düzeyi, anne baba arasındaki iletişim eksikliği ve geçimsizlik, ailenin çocukları yeteri kadar sosyal aktivitelere yönlendirmemesi, ailesi tarafından yeterince destek ve kabul görememe gibi nedenler akademik başarının düşmesinde etkili olmaktadır (Akar ve Ceylan, 2010:44).

Bütün boyutlarda erkek öğrencilerin okuldan beklentileri kadın öğrencilere göre daha düşüktür.Bu durum erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha düşük beklenti içinde olduklarını, yani beklentilerinin karşılanmadığını göstermektedir.Çelik (2010)'in araştırma bulgularına göre de, öğretmen boyutunda kız öğrencilerin beklentilerinin karşılanma düzeyi erkeklere göre daha yüksek çıkmıştır. Tuncer (2011)'in meslek yüksek okulu öğrencilerinin gelecek beklentileri üzerine yapmış olduğu araştırma bulgularına göre, cinsiyet değişkeni açısından kız öğrenciler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Sonuçlar benzerlik göstermektedir.Demirtaş ve Kahveci (2010) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre, erkek öğrencilerin okullarına yönelik beklenti ve memnuniyet düzeyleri, tüm faktörlerde kız öğrencilere göre daha yüksektir.Araştırmanın sonuçları ile Yazar tarafından yapılan araştırmanın sonuçları farklılık göstermektedir.

Öğrencilerin, boyutlar temelinde okuldan beklentilerininin fazla öğretmen boyutunda olduğu, bunu sırasıyla arkadaşlarından, yöneticilerinden ve velilerden beklentiler boyutlarının izlediği belirlenmiştir.Çelik (2010) tarafından yapılan araştırmanın bulgularına göre de, boyutlar açısından bakıldığında beklentilerin en fazla karşılanma düzeyinin öğretmen boyutunda olduğu ortaya çıkmıştır.Bu sonuçlar birbirini desteklememektedir.

Sınıf düzeyi değişkenine göre, sınıf seviyesi yükseldikçe öğrencilerin okul yöneticilerinden ve öğretmenlerden beklentilerinin düzeyi düşmektedir.On ikinci sınıftaki öğrencilerin hem öğretmenlerinden hem de arkadaşlarından beklentileri 9. 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin beklentilerinin düzeyinden düşüktür. On birinci sınıftaki öğrencilerin

velilerden beklentileri ise, 9.ve 10. sınıf öğrencilerinin beklentilerinin düzeyinden yüksektir. Çelik (2010) tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre de, sınıf düzeyi değişkenine göre 6.sınıf öğrencileri 7. ve 8. sınıf öğrencilerine göre okuldan beklentilerinin karşılanma düzeyleri yüksek olmakla beraber, sınıf düzeyi yükseldikçe öğrenci beklentilerinin karşılanmasında bir olumsuzluk görülmektedir. Demirtaş ve Kahveci (2010) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre, 6.sınıfta bulunan öğrencilerin 7. ve 8. sınıfta bulunan öğrencilere göre okullarına yönelik daha yüksek beklenti içinde oldukları görülmektedir. Sonuçlar genel olarak benzerlik göstermektedir. Tuncer (2011)'in meslek yüksek okulu öğrencilerinin gelecek beklentileri üzerine yapmış olduğu araştırma bulgularına göre, sınıf değişkenine göre gelecek beklenti ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür

Okul türleri değişkenine göre, Anadolu imam hatip lisesi ve Anadolu teknik lise öğrencilerinin boyutlara göre, okul yöneticilerinden, öğretmenlerden ve arkadaşlarından beklentilerinin düzeyi, diğer türdeki liselerde okuyan öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden yüksektir. Veliler boyutunda ise, sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin beklentilerinin düzeyi, diğer okul türlerindeki öğrencilerin beklentilerinin düzeyinden düşüktür. Tuncer (2011)'in meslek yüksek okulu öğrencilerinin gelecek beklentileri üzerine yapmış olduğu araştırma bulgularına göre, meslek yüksek okulu öğrencilerinin gelecek beklentileri arasında mezun oldukları ortaöğretim kurumuna göre anlamlı fark yoktur.

Babanın ve annenin eğitim seviyesi değişkenine göre, babanın ve annenin eğitim seviyesi yükseldikçe bütün boyutlarda öğrencilerin okuldan beklentileri düşmektedir. Tuncer (2011)'in araştırma bulgularına göre, baba eğitim durumu lisansüstü olan çocukların daha yüksek gelecek beklentilerine sahip olduğu görülmüştür. Sonuçlar aynı değildir. Annenin mesleği değişkenine göre, annesi çalışmayan ve işçi olan öğrencilerin yönetici, öğretmen ve arkadaşlarından beklentilerinin düzeyi, diğerlerinden yüksektir. Babanın mesleği değişkenine göre de, babası çalışmayan öğrencilerin yöneticilerden, öğretmenlerden, arkadaşlarından ve velilerden beklentilerinin düzeyi yüksektir. Ailenin gelir seviyesi değişkenine göre, ailelerin gelir seviyesi arttıkça öğrencilerin yöneticilerden, öğretmenlerden, arkadaşlarından ve velilerden beklentileri azalmaktadır. Tuncer (2011)'in meslek yüksek okulu

öğrencilerinin gelecek beklentileri üzerine yapmış olduğu araştırma bulgularına göre, ailenin gelir durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu değişkenlerine göre gelecek beklentileri arasında anlamlı fark yoktur. Sonuçlar farklılık göstermektedir.

Öneriler

1. Öğrenciler, bu araştırmada yöneticiler ve öğretmenlerden kendilerini dövmemelerini, aşağılamalarını, hakaret etmemelerini istemektedir. Bu doğrultuda okulda şiddete yönelik eylemlerin olup olmadığı gerek öğretmenler gerekse yöneticiler tarafından araştırılmalı (öğrenciler arasında da) ve sorunun muhataplarıyla görüşülmelidir.

2. Okulun çeşitli bölümlerinin daha temiz olması (lavaboların, tuvaletlerin, koridor, sınıf, bahçe, kantin, spor salonu vb) için yardımcı personelin daha titiz ve dikkatli çalışması konusunda denetim sağlanabilir.

3. Öğretmenler derslerin daha zevkli ve eğlenceli geçmesi için başta kendileri derse hazırlıklı gelerek, öğrenci merkezli öğrenme ve öğretme ilkelerini, stratejilerini ve yöntemlerini kullanarak, sınıfa materyal getirerek zenginleştirilmiş öğrenme ve öğretme ortamı oluşturabilirler.

4. Öğretmenler öğrencilere değer verdiklerini sözlü ve sözsüz iletişimle gösterebilirler.

5. Öğrencilerin birbirlerine saygılı davranmaları hususunda öğretmenlerin öğrencileri izlemeleri ve hatalı davranışlarını düzeltmeleri için uyarımları gerekir.

6. Velilerin çocuklarına karşı daha anlayışlı, duyarlı ve destekleyici olmalarını sağlamak için “gençler ve ana-baba arasındaki iletişim” konulu seminer verdirilebilir.

7. Sınıflarda teknolojik araçların (akıllı tahta, akıllı projeksiyon cihazı, bilgisayar) kullanılmasını kullanılması için öğretmenler motive edilmeli, gerekiyorsa hizmetiçi eğitim seminerlerine gönderilmelidir.

8. Okul kütüphanesindeki kaynakların artırılması ve düzenlenmesi için çalışmalar yapılabilir.

9. Lisans giriş (LGS) ve lisans yerleştirme sınavlarına (LYS) yönelik olarak daha fazla deneme sınavı yapılabilir.

Kaynaklar

- Adler, A. (1994). İnsan Tabiatını Tanıma.(Çev. Ayda Yörükkan). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Akbaşı, S. ve Kavak, Y. (2008). “Ortaöğretim Okullarındaki Okul Aile Birliklerinin Görevlerini Gerçekleştirme Düzeyi”, Selçuk Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 1–21.
- Akar, B. ve Ceylan, M. (2010). Ortaöğretimde Okul- Aile İşbirliği ile İlgili Öğretmen ve Veli Görüşlerinin İncelenmesi (Karacasu Lisesi Örneği) Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2, 43-64
- Altun, S. A. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarısızlıklarına İlişkin Veli, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 8 (2), 567-586.
- Aral, N, Baran, G, Bulut, Ş ve Çimen, S. (2001). *Çocuk Gelişimi 2*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş. Aslanargun, E. (2007). “Okul- Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma”, Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18, 119–135.
<http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/Manasdergi/sbd/sbd18/sbd-18-09.pdf> adresinden 15/04/2012 tarihinde alınmıştır.
- Balcı, Ali (2009). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler (7. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Balkar, B. (2009). Okul-Aile İşbirliği Sürecine İlişkin Veli ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma. Çukurova Üniversitesi *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (36). 105-123.
- Baymur, F. (1996). Genel Psikoloji (11. Baskı). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Beekhoven, S. & Dekkers, H. (2005). Early school leaving in the lower vocational track: triangulation of qualitative and quantitative data. *Adolescence*, 40 (157), 197 213.
- Büyüköztürk, Şener (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Pegem Akademi (4 Baskı). Ankara.
- Çağlar, A. (2001). “21. Yüzyılda Okulun Değişen Rolü ve Yeni Eğilimlere İlişkin İyimser Bazı Öngörüler” *21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi*. İstanbul: Sedar Eğitim Araştırma Yayıncılık Ltd.Şti. 81-94.
- Çelik, Y. (2010). *Farklı değişkenler açısından ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuldan beklentilerinin karşılanma düzeyinin belirlenmesi*.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Demirtaş, Z. ve Kahveci, G. (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okullarına Yönelik Beklenti ve Memnuniyet Düzeyleri. E-Journal of New World Sciences Academy Volume: 5, Number: 4
- Dönmezer, T., Gümüş, A., Tümkaya, S. (2006). “Kötü Muamele ve Etkileri”, 1. Şiddet ve Okul: Okul ve Çevresinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Alınabilecek Tedbirler Uluslararası Katılımlı Sempozyumu. 28- 31 Mart 2006, İstanbul
- Gözütok, F.D. (1993). Okullarda Bazı Dayak Uygulamaları. *Çağdaş Eğitim*, Mart, 186, 7-10.
- Hernandez, T. J. and Seem, S. R. (2004). A safe school climate: Asystemic approach and the school counselor. *Professional School Counseling*, 7 (4), 256–262
- Kabasakal, Z. T. (2007). Rehberlik Hizmetleri. B. Aydın, (Ed.), Rehberlik içinde (39-78). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kağıtçıbaşı Ç (2008). *İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Yayınevi,
- Karasar, Niyazi (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Kavramlar, İlkeler, Teknikler (4.Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Koyuncu, B ve Erden M. (2010). Zenginleştirilmiş beyin uyumlu öğretim ortamına ilişkin öğrenci görüşleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* [Educational Administration – Theory and Practice], 16, (1): 73-92.
- Leach, F (2003). *Gender Violence in Schools in the Developing World*. University of Sussex, UK.
- Tuncer, M. (2011). Ergen Gelecek Beklentileri Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 6/3 Summer 2011, p. 1265-1275
- Tuncer, M. (2011). Yükseköğretim Gençliğinin Gelecek Beklentileri Üzerine Bir Araştırma. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 6/2 Spring 2011, p. 933-946.
- Pehlivan, K. B. (2005). Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Algıları Üzerine Bir Çalışma. *İlköğretim- Online*, 4 (2), 17-23.
- Stevick, E. D. and Levinson, B. A. U. (2003). From noncompliance to Compliance: Capturing student perspectives to understand non-compliance and violence in public schools. *Urban Review* 35 (4): 323–49.
- Sağ, R. ve Kaya, Y. M. (2011). Lise Öğrencilerinin Okuldan Beklentileri. I. Burdur Sempozyumu. Roberts, W ve Strayer, J. (1996). Empathy, Emotional Expressiveness and Prosocial Behaviour, *Child Development*, 67 (2), 449-470.
- TDK, (1988). Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük. Ankara.
- Yavuzer, H. (1999), *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yeşilyaprak, B. (2003). Öğretmen Öğrenci İlişkileri ve Etkili Öğretmenlik. Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü. Kayseri [http:// orgm.meb. gov.tr /Rehberlik/RAM 2006](http://orgm.meb.gov.tr/Rehberlik/RAM2006)

Extended Summary

Purpose

The purpose of this study, students enrolled in secondary schools administrators, teachers, friends and parents to determine the expectations. In order to answer the question included in the studied problem, tributary problems were created.

1. What are the expectations of secondary school students in terms of dimensions? Is there any difference between dimensions?

2. Do the expectations of students undergoing education at secondary schools differ according to such variables as gender, type of school, classroom, whether or not a private room is reserved at home for the child, the educational levels of the parents, their occupations and amount of income received by the family?

Method

The study population consisted of 6556 students undergoing education at 32 public secondary schools located in Elazığ Province Central District, during the academic term of 2011-2012. The study sample consists of 1391 students undergoing education at 13 schools, who were determined according to random sampling method. Study data were retrieved through a questionnaire based survey, the form of which was prepared by the author through scholarly literature scan and finalized according to different specialized opinions. The questionnaire and the level of expectations based on average are formed up of 41 typical five-level Likert items, including 1.00-1.80 "Strongly disagree" (1), 1.81-2.60 "Disagree" (2), 2.61-3.40, "Partly Agree" (3), 3.41-4.20, "Agree" (4), 4.21-5.00 "Strongly Agree" (5). The grade of the scale is $5-1=4$, $4/5= .80$. The study took .05 as the error margin. The questionnaire includes 41 items. The questionnaire is formed up of four dimensions as: "Expectations from School Administrators", "Expectations from Teachers", "Expectations from Fellow Students", and "Expectations from Parents". The questionnaire was administered on 207 students in total, and a validity and reliability analysis was performed after pre-application. As a result of the initial factor analysis, 11 items among 41, with factor loads below .35 were excluded from the scale. In the second run, 4 more items still bearing values below the above threshold were removed out of the scale. Later, the same procedures were repeated for the third time and the remaining 26 items were structured in the form of a scale with four factors. Rotated factor load values ranged from 0.38 to 0.61. Factor analysis is a statistical technique that aims to bring together and measure collectively the variables measuring the same structure or quality, and explain the results with a few number of factors (Buyukozturk, 2009-123). The data were verified for suitability for factor analysis.

sis employing KMO and Barlett tests. The KMO value of the data resulted to be .921, while Barlett's value was 9766.9402, df:253, p= 000. According to these results, data were found to be suitable for factor analysis. The factor analysis had a four-dimensional scale. There are totally eight items in the dimension of Expectations from School Administrators and the Cronbach Alpha reliability coefficient for this dimension is 62. There are totally six items in the dimension of Expectations from Teachers and the Cronbach Alpha reliability coefficient for this dimension is 75. There are totally six items in the dimension of Expectations from Fellow Students and the Cronbach Alpha reliability coefficient for this dimension is 81. There are totally six items in the dimension of Expectations from Parents and the Cronbach Alpha reliability coefficient for this dimension is 74. The total variance exposed by the entire scale is 50,619%, and the Cronbach Alpha reliability coefficient, 87.

Results

Students expect, though they only partly agree, from school administrators *“that they receive education in a more disciplined school and no announcements be made or papers bailed for signatures in the middle of class and they not be charged with hall monitoring, since, otherwise, they lag behind the remainder of class during respective class hours”*. The Students expect from administrators *“that more pilot tests be administered, maltreatment involving violence targeted against them be ceased (no more beats, no more humiliation, no more insults), that the resources of the school library be enhanced and put up together in an orderly manner, that various parts of the school be kept cleaner (lavatories, toilets, corridors, classrooms, yards, the canteen, sports hall and etc.) and that more technological tools (intelligent boards, smart projectors, computers) be used in classes”* at the "Strongly Agree" level. The students expect teachers to *“set and maintain order in the classroom environment”* at "Agree" level, while wishing *“the classes be rendered more joyful and gracious, to have violent behaviors (beats, humiliations, insults) targeted against them prevented and/or ceased, the teachers give more inclusion to and spend more time on learning subjects in addition to being of more help and assistance to students and teachers appreciate the students more and be well prepared when entering the classes”* at “strongly agree” level. Students expect their class and school mates *“to enter the classes with better preparation, at “agree” level, while they further expect them “to quit being extortive (stop being pugnacious or assigning nasty nicknames or mocking or using foul language), be quiet during class instructions, keep their surroundings clean and tidy, show respectful attitudes against their teachers and mates and not to attempt and/or steal others' possessions at “strongly agree” level. Students expect parents “to be more inquisitive, paying more visits to the classrooms and the school and asking more about their statuses in relation to the instructions they receive at “partly agree” level, “buy for them computers with live Internet connection, in a reserved, private room where the child's privacy is more protected and be more responsive to their instructional needs when solving tests or doing homework at home at “agree” level and “behave more understand-*

ing and intuitive towards them, avoiding to choke them with over-expectations at "strongly agree" level.

Discussion

According to data obtained in a study performed by Sag et Kaya (2011) concerning students' expectations from school administrations, it was found out that the results concentrated around three major topics "good education", "preparedness for Student Placement Test" and "cleanliness". The results appear to be closely related with these three subjects. According to the results of a study performed by Altun (2009), the expectations regarding school administrators would generally take the form of wishes to have them prepare their schools for a perfect education and keep doing that, be always in touch and close cooperation with other school personnel and teachers effectively, ensure cooperation between parents and the school, endeavoring efforts towards improving it and direct and guide students into off-class events and activities. Besides, the students seem to suffer from lack of sufficient disciplinary policies of their school, classroom's being too noisy and insufficiency or unavailability of class tools and instruments. It is observed that the results of some articles used in the present study and the studies referred to above present similarities. In order for students to have their expectations from school administrators satisfied, there is an obvious need for a management where disciplinary policies applicable to the entire school are defined and dominant, no lacks or insufficiencies are reported with instructional tools and instruments, technology has totally been integrated into classrooms and the educational sessions performed therein, and an efficient library and web environment is supplied to the exclusive use of information-seekers (Altun, 2009). According to the findings of the study performed by Demirtas et Kahveci (2010), the students have higher expectations towards the use of more sophisticated instructional tools and instruments during classes. This finding exhibits parallelism with the resultant outcome of the author of this study.

As also mentioned by Aslanargun (2007), strong communications between teachers and families may prevent rising of disciplinary problems at schools. A strong cooperation between school and families combined with more consideration of areas of interests and skills of the student, arrangement of social activities involving also the support of parents and active parental participation in school events are in fact essential means by which not only the personal motivations of students can be increased, but also the frequency of incidents of unwanted behavioral conduct can be reduced down at a tolerable minimum. (Dönmezer, Gümüş and Tümkaya, 2006). Apart from the hell presented by students using violence against one another, *the violence of teachers and school administrations targeted at students* and the physical punishments they apply, form another dimension of violence. In a study performed by Gozutok (1993) it was revealed that 9.2% of teachers were physically punishing students daily, while a total of 25.7 were giving the same treatment to students weekly. In this study too, it was reported by students in their expressions of will, that they would no longer want to receive violence either from their teachers or from their class or school mates.

Conclusion

It was found that the expectations of students from school, in terms of dimensions tested in this study retained the highest level around the teacher's dimension, which was followed by expectations from classmates, administrators and parents, in respective order. According to the class level variable, as the class level tends to get higher, the expectations of students from school administrators and teachers tend to decline. According to the school types variable, the level of expectations of Anatolian religious and clerical servants high schools and Anatolian technical high schools from their school administrators, teachers and class or school mates revealed to be higher than those of their peers undergoing education at other types of high schools. According to the level of education of parents, as the level of education tends to rise among parents, the expectations of students from their schools tend a decline, in all dimensions.

* * * *